

UCHWAŁA NR LI/474/2017
RADY MIEJSKIEJ GMINY POBIEDZISKA

z dnia 23 listopada 2017 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.) Rada Miejska Gminy Pobiedziska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 - 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

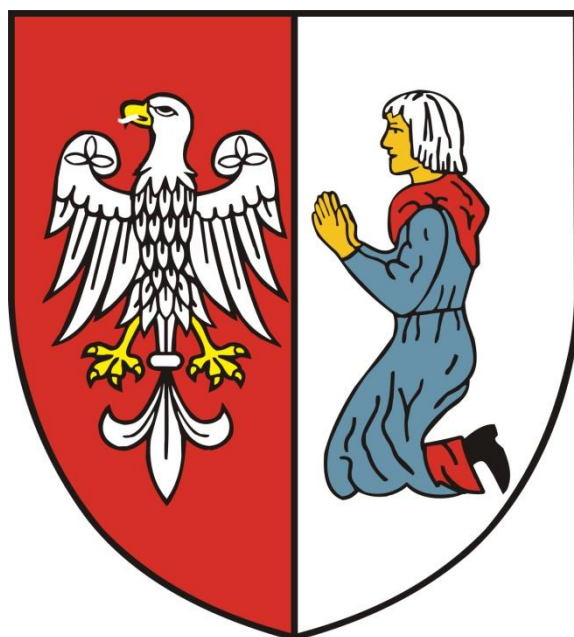
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy w Pobiedziskach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
Gminy Pobiedziska

Renata Jończyk

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 - 2023

2017

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	4
1. Wprowadzenie i metodologia	5
2. Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	16
2.1. Dokumenty krajowe	16
2.2. Dokumenty regionalne	21
2.3. Dokumenty lokalne.....	26
3. Uproszczona diagnoza gminy z wnioskami	30
3.1. Lokalizacja.....	30
3.2. Demografia	31
3.3. Pomoc społeczna	34
3.4. Bezrobocie	37
3.5. Zasoby mieszkaniowe	39
3.6. Edukacja.....	39
3.7. Gospodarka.....	42
3.8. Przyroda i środowisko naturalne	44
3.9. Zabytki i dziedzictwo narodowe	45
3.10 Turystyka.....	52
Wnioski z przeprowadzonej diagnozy:.....	57
4. Obszar zdegradowany gminy.....	58
5. Obszar rewitalizacji gminy.....	67
6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	69
Sfera społeczna.....	70
Sfera gospodarcza.....	72
Sfera środowiskowa.....	73
Sfera przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna	74
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	77
8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk	79
9. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	82
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Pogramem rewitalizacji	88

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	93
12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	102
13. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	105
14. System monitoringu i ocen skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji NA zmiany w otoczeniu PR	110
15. Analiza oddziaływania na środowisko	114
SPIS MAP	115
SPIS FOTOGRAFII	115
SPIS SCHEMATÓW	115
SPIS TABEL	115
SPIS WYKRESÓW	116

WYKAZ SKRÓTÓW

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFMiR – Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego

EFRR – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FS – Fundusz Spójności

LSR – Lokalna Strategia Rozwoju

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

NGO – organizacje pozarządowe

OR – Obszar rewitalizacji

OZ – Obszar zdegradowany

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

SRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

SRG – Strategia Rozwoju Gminy

UP – Umowa partnerstwa

ZRPR – Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

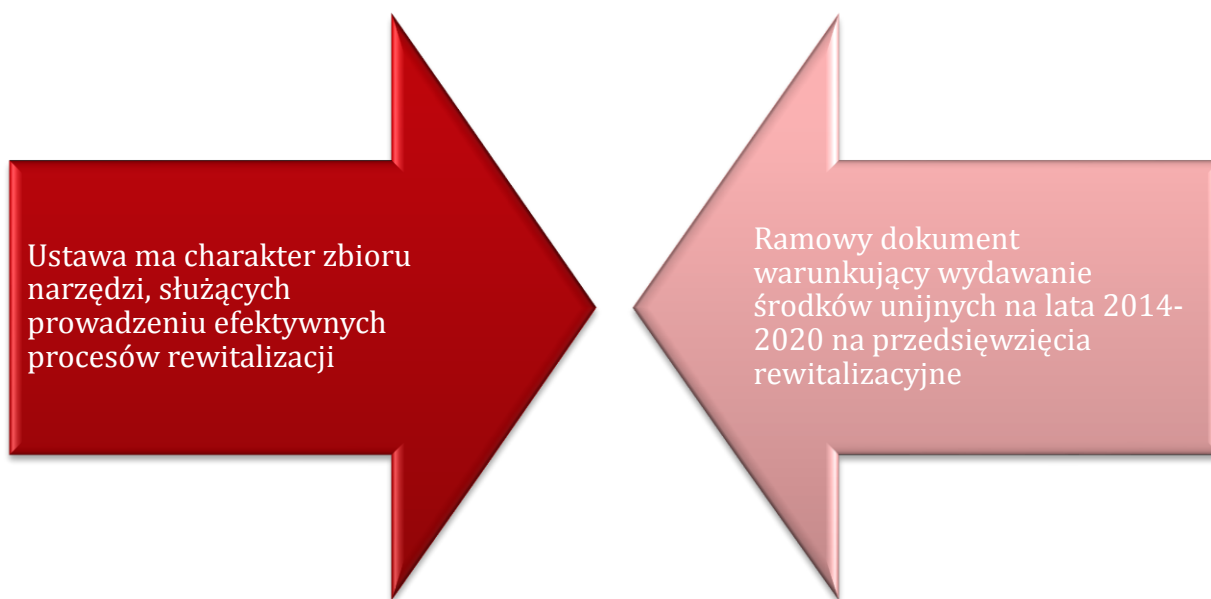
1. WPROWADZENIE I METODOLOGIA

Do końca 2023 roku obowiązuje okres przejściowy, w którym możliwe jest prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez program rewitalizacji sporządzony w oparciu o:

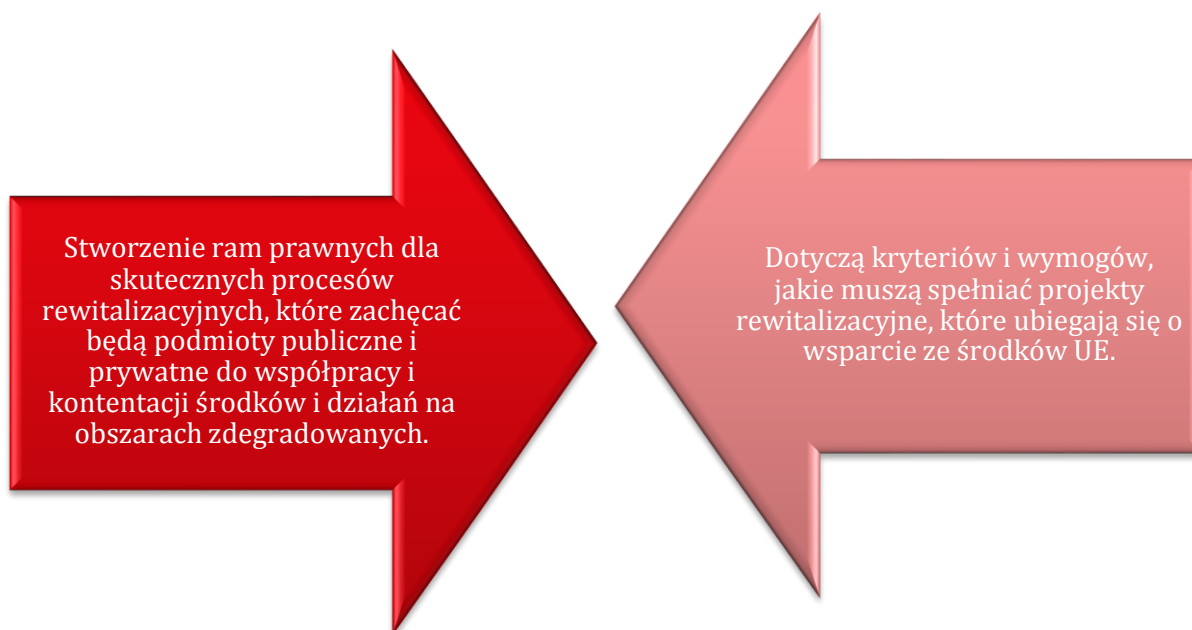
- 1) ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku lub
- 2) „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku.

Na poniższych schematach zaprezentowano zasadnicze różnice pomiędzy w/w dokumentami.

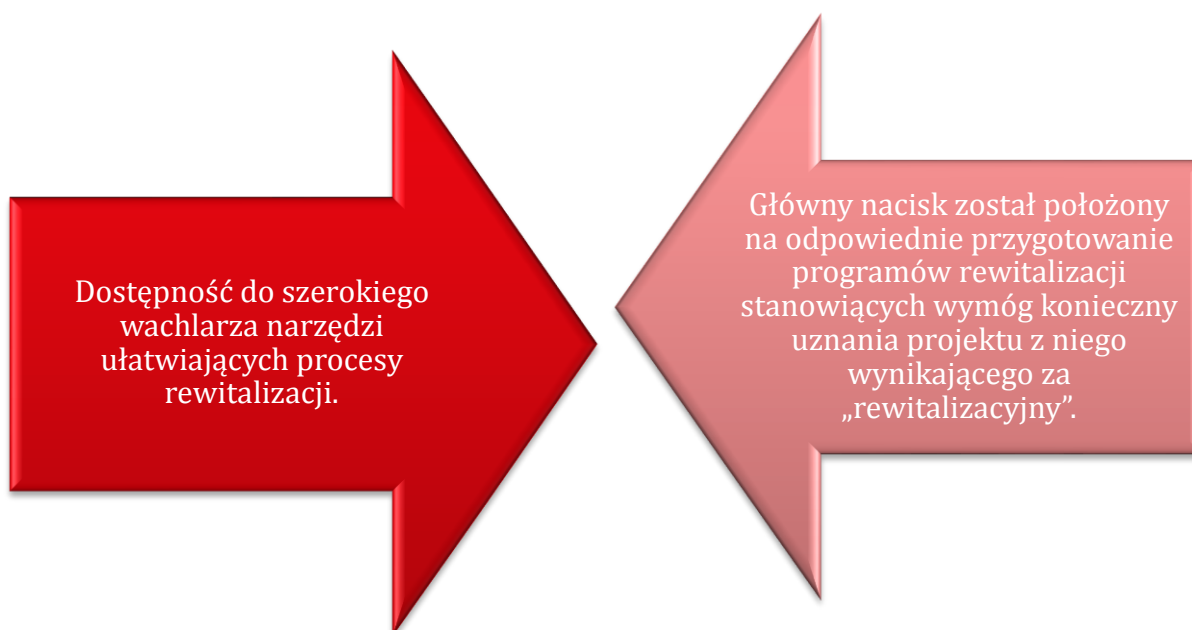
Schemat 1. Ustawa o rewitalizacji vs. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – charakter

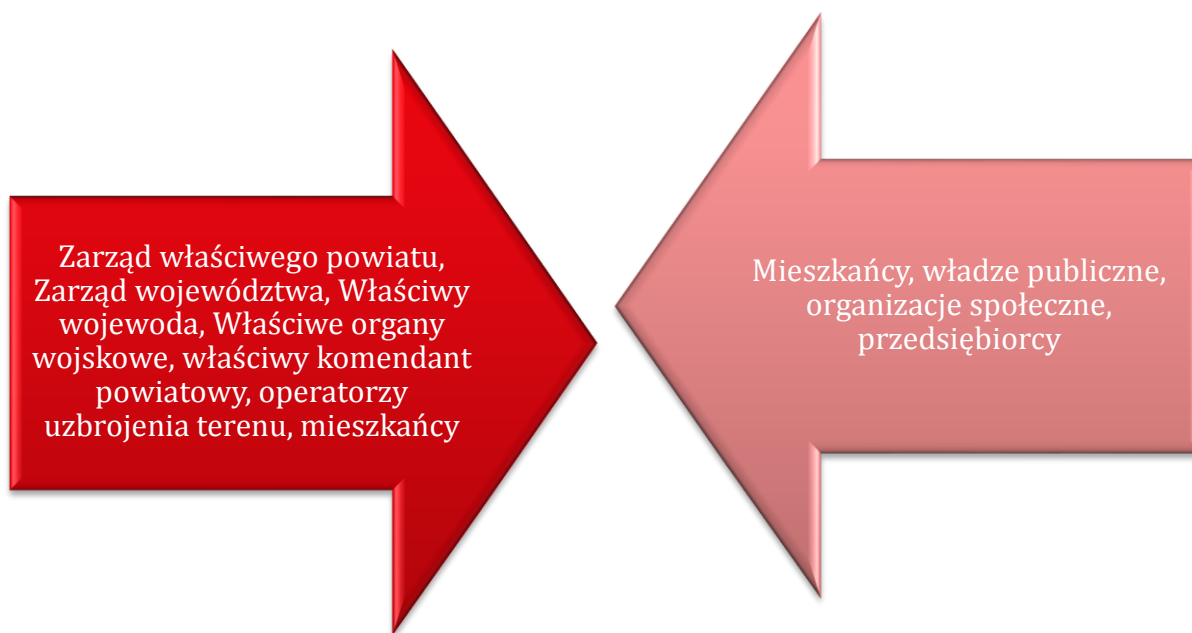
Schemat 2. Ustawa o rewitalizacji vs. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – cel

Schemat 3. Ustawa o rewitalizacji vs. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – idea

Schemat 4. Ustawa o rewitalizacji vs. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – konsultacje

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023 (dalej Lokalny Program Rewitalizacji) został opracowany zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym oraz zasadami ogólnokrajowymi określonymi w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku. Lokalny Program Rewitalizacji opracowany na podstawie w/w wytycznych powinien zawierać:

- opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;

- listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł;
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Wytyczne ministerialne definiują **rewitalizację** jako kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Stan kryzysowy jest spowodowany koncentracją **negatywnych zjawisk społecznych** takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej,
- b) środowiskowej,

- c) przestrzenno – funkcjonalnej,
- d) technicznej.

Klasyfikację w/w sfer przedstawiono na Schemacie nr 5.

Schemat 2. Klasyfikacja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

Teren, na którym zdiagnozowano stan kryzysowy to **obszar zdegradowany**. OZ może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z nich. W przypadku Gminy Pobiedziska delimitację obszaru zdegradowanego przeprowadzono w oparciu o analizę wskaźnikową poszczególnych sołectw oraz analizę obszaru miasta Pobiedziska.

Następnym etapem tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji jest wyznaczenie **obszaru rewitalizacji**. Jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Obszar rewitalizacji, podobnie jak obszar

zdegradowany, może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Tak wyznaczony obszar nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Zależność pomiędzy OZ i OR została przedstawiona na Schemacie nr 6.

Schemat 6. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru i z założenia jest procesem wieloletnim. Skuteczność i powodzenie w przeprowadzonym procesie rewitalizacji uwarunkowane jest właściwymi i skoordynowanymi działaniami różnych grup, tzw. **interesariuszy** na których składają się m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej) z lokalną społecznością. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;

- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie zaplanowanych działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno - funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW i EFMiR oraz zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Właściwie wykonany **lokalny program rewitalizacji**, czyli wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, musi charakteryzować się następującymi cechami:

1. **Kompleksowość** programu rewitalizacji polega na:
 - a) ujęciu działań rewitalizacyjnych w sposób kompleksowy, w których uwzględnione będą projekty współfinansowane ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Projekty powinny być powiązane oraz wspólnie oddziaływać na zdiagnozowaną sytuację kryzysową. W ramach LPR dla Gminy Pobiedziska zaplanowano przedsięwzięcia społeczne („miękkie”) w tym dofinansowane z EFS w okresie programowania UE 2014-2020 oraz uzupełniające je zadania inwestycyjne („twarde”);

Schemat 7. Przykładowy schemat działań rewitalizacyjnych nr 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Schemat 8. Przykładowy schemat działań rewitalizacyjnych nr 2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

2. **Koncentracja** programu rewitalizacji polega na skupieniu działań w ramach programu rewitalizacji na terenach obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją zdiagnozowanych problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Możliwa jest również realizacja projektów rewitalizacyjnych zlokalizowanych poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, pod warunkiem, że służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji.
3. **Komplementarność** projektów rewitalizacyjnych jest szczególnie ważna i obejmuje kilka różnych wymiarów. Spełnienie zasady komplementarności jest wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych. Wyróżniamy komplementarności: przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową oraz źródeł finansowania.
 - a) komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji;
 - b) komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym);
 - c) komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur;
 - d) komplementarność międzyokresowa - w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie ma zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013). Z tego względu możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020;

e) komplementarność źródeł finansowania oznacza, że projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji powinny być realizowane przy pomocy wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

4. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja:

- a) program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, ponieważ jedynie właściwie przeprowadzona analiza tych aspektów pozwoli na prawidłowe przygotowanie najważniejszych wyzwań rewitalizacyjnych. Prace nad przygotowaniem programu oparte są na współpracy samorządu terytorialnego ze wszystkimi grupami interesariuszy tj. społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi;
- b) jest to fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie);
- c) partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

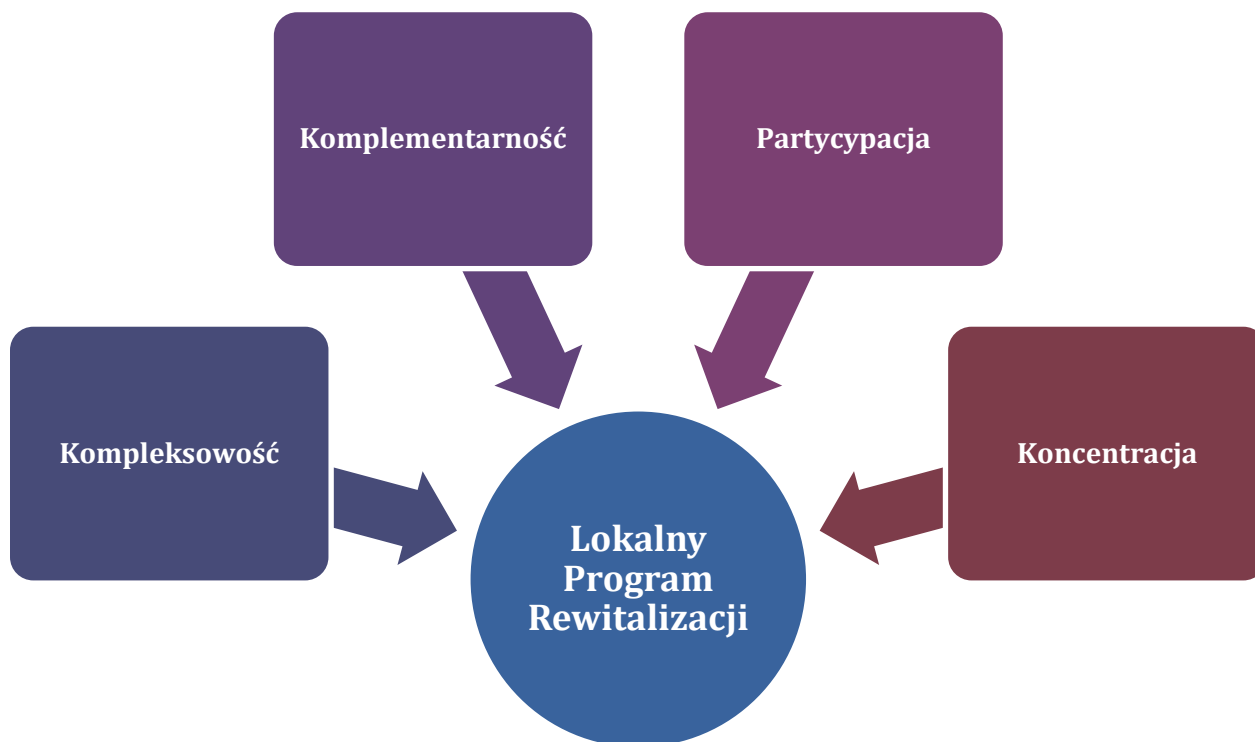
Schemat 9. Uczestnicy prac nad przygotowaniem programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Na Schemacie nr 10 przedstawiono cechy jakim powinien się charakteryzować prawidłowo opracowany lokalny program rewitalizacji.

Schemat 10. Cechy programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023 został opracowany zgodnie z powyższą metodologią ze szczególnym uwzględnieniem zachowania zasad koncentracji, kompleksowości, komplementarności oraz dojrzałych form partycypacji społecznej. Jest to gwarantem, że lokalny program rewitalizacji odpowiada na problemy oraz potrzeby zdiagnozowane na obszarze zdegradowanym, a przede wszystkim obszarze rewitalizacji, który będzie bezpośrednim miejscem działań rewitalizacyjnych.

2. OPIS POWIĄZAŃ LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Główną intencją opracowania i wdrażania **lokalnych programów rewitalizacji** dla gmin jest poprawa sytuacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. Brzemie odpowiedzialności za dobro i stan życia mieszkańców gminy spada głównie na władze samorządowe. To one poprzez tworzenie analiz wyznaczają wizję rozwoju gminy oraz stawiają przed sobą zadania pomagające w jej realizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023 jest komplementarny z wieloma dokumentami strategicznymi zarówno krajowymi jak i regionalnymi oraz lokalnymi, które zostały wymienione poniżej. Misja oraz wizja LPR wpisuje się w wymienione przy każdym z programów cele i założenia.

2.1. DOKUMENTY KRAJOWE

Lokalny Plan Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023 jest dokumentem strategicznym, który zakresem odpowiada zgodności z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, a mianowicie:

Umowa Partnerstwa – dokument określający kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce- Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybołówstwa. UP określa kierunki i cele, jakimi powinny kierować się jednostki samorządu terytorialnego kształtując swoją politykę rozwoju. Dokument strategiczny jakim jest Lokalny Program Rewitalizacji jest spójny z następującymi celami Umowy Partnerstwa:

- 1) Celem tematycznym 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- 2) Celem tematycznym 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- 3) Celem tematycznym 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji zaplanowano działania, których realizacja pozwoli na zrealizowanie celów związanych z celami zawartymi w Umowie

Partnerstwa. Zawierają się one w kierunkach działań, które zaplanowane zostały do realizacji w ramach działań rewitalizacyjnych Gminy Pobiedziska:

- aktywizacja społeczno- kulturalna i zawodowa: zakłada działania ukierunkowane na wzmocnienie rozwoju i potencjału regionu, sprzyjające zatrudnieniu, tworzenie klimatu sprzyjającego mobilności zatrudnianych;
- zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego: projektowane działania polegają na rozbudowie infrastruktury niezbędnej do ochrony i życia społecznego, likwidującej luki w dostępie do usług, ponadto podejmowane będą działania mające na celu niwelowanie barier w dostępie do infrastruktury oraz wzmocnienie potencjału regionu w aspekcie kulturalnym, społecznym i gospodarczym, poprzez nadanie nowych funkcji społecznym istniejącym budynkom;
- aktywizacja osób starszych: działania mające wpływ na sytuację osób starszych i osób starzejących się, działania dotyczące zwalczania procesu dezaktywacji ich w wymiarze stosunku pracy, oraz ich pozycji w społeczeństwie.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – dokument będący elementem systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 roku dokumencie „Złożenie systemu zarządzania rozwojem Polski”. Misja LPR spójna jest z następującymi obszarami interwencji, celami oraz priorytetami rozwojowymi Strategii Rozwoju Kraju 2020:

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

1) Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

2) Cel III.1. Integracja społeczna.

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

3) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich. Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.

III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Realizacja kierunków wyznaczonych przez LPR, odpowiadających celom Strategii Rozwoju Kraju 2020 i pozwalających na realizację potrzeb zdiagnozowanych na obszarze zdegradowanym zakłada:

- wzmocnienie rozwoju w aspekcie kapitału ludzkiego, a aspekcie zatrudnienia i możliwości pracy;
- wzmocnienie spójności społecznej dzięki zaplanowanym działaniom mającym na celu organizowanie wydarzeń kulturalnych, sportowych skupiających rzeszę mieszkańców i skupienie się na ich integracji;
- zwiększenie aktywności osób starszych, poprzez organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych sprzyjających uczestnictwu osobom starszym, pomoc skierowana w ich stronę w aspekcie zdrowia i przeciwdziałania samotności i izolacji, poprzez projektowane miejsce dziennego pobytu dla seniorów;
- stworzenie możliwości integracji międzypokoleniowej.

Narodowy Plan Rewitalizacji to dokument stanowiący szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych. Głównym celem NPR jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce:

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

Cel 9.1 - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Cel 9.2- Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności obszarów miejskich i wiejskich

Cel 9.8- Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Infrastruktura społeczna, która odpowiadać będzie społeczeństwu i ich potrzebom zapewniona poprzez zaplanowane w ramach LPR działania, mające zostać podjęte w ramach rewitalizacji przyczynią się do realizacji celów przedstawionych w Narodowym Planie Rewitalizacji poprzez:

- Poprawę systemu infrastrukturalnego sprzyjającego rozwojowi wymiaru przestrzennego i społecznego;
- Wzmocnienie i poprawę warunków umożliwiających dostęp do usług instytucjonalnych w wymiarze lokalnym.

Działania mające na celu modernizację budynku świetlicy wiejskiej w sołectwie Główna, rynku w Pobiedziskach, oraz hali sportowej w Pobiedziskach, realizują cele przedstawione w Narodowym Planie Rewitalizacji, a jednocześnie przyczynią się do rozwoju społeczno-gospodarczego wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie jest dokumentem strategicznym określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, skierowane do obszarów wiejskich i miejskich. Ponadto definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. LPR jest zgodny z następującymi celami szczegółowymi KSRR:

Cel 2 – Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych:

2.2 – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

2.3 – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

W ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano działania pozwalające na przyczynienie się do osiągnięcia celów określonych w Strategii. Zawierają się one w następujących kierunkach działań, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach rewitalizacji Gminy Pobiedziska:

- zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych;
- aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców;
- rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej;
- aktywizacja osób starszych.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest to jeden z krajowych dokumentów strategicznych dotyczący zagospodarowania przestrzennego kraju. Założenia LPR są zgodne z jego Celem II, który brzmi: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wyraźnie wskazuje się, że przygotowanie lokalnych programów rewitalizacyjnych będzie warunkiem niezbędnym do prowadzenia działań inwestycyjnych przewidzianych w regionalnych strategiach rozwoju, a kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny obejmować priorytety techniczne, przestrzenne, społeczne, kulturowe, gospodarcze i ekologiczne. Ich zakres, oprócz stanu infrastruktury, powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów kraju.

Zgodność celu Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 z LPR zapewniają następujące projekty w LPR przewidziane:

- Rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a;
- Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach;
- adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach;
- modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 została przyjęta przez Radę Ministrów na mocy Uchwały nr 104 z dnia 18 czerwca 2013 roku. Dokument ten stanowi odpowiedź na

konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie do roku 2020. Stanowi jednocześnie punkt wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce przez zastosowanie właściwych narzędzi. Dokument ten określa również główne cele, z którymi zgodność wykazuje Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023 tj.:

Cel Szczegółowy 3. Poprawa Sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
Cel szczegółowy 5. Podniesienie kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

W ten cel wpisują się następujące planowane projekty rewitalizacyjne:

- aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna;
- organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych;
- organizacja cyklicznych imprez kulturalnych;
- organizacja zajęć dla seniorów;
- modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna;
- adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest ważnym elementem polityki regionalnej, uwzględniającej zapisy dokumentów krajowych oraz zasady europejskiej polityki regionalnej, mające wpływ na politykę społeczną województwa wielkopolskiego. LPR wpisuje się w następujące priorytety strategii:

- 1) **Priorytet I.** Wielkopolska równych szans i możliwości;
- 2) **Priorytet III.** Bezpieczna Wielopolska.

Działania polegające na wzmocnieniu polityki i spójności społecznej w przedmiotowym obszarze, odnoszące się do wsparcia skierowanego w stronę wyrównywania szans i możliwości dla wszystkich mieszkańców obszaru. Działania ukierunkowane na wzmocnienie i poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w aspekcie edukacji i oświaty, poprzez stworzenie lepszych warunków, w których adresaci Ci mogą pełniej realizować i rozwijać swoje umiejętności. Zwrócenie uwagi na osoby starsze i osoby pozostające w gorszych sytuacjach życiowych, i stworzenie ram do wzmocnienia ich aktywności, zarówno w aspekcie miękkim

poprzez organizację imprez kulturalnych oraz w aspekcie twardym poprzez stworzenie miejsca dziennego pobytu dla osób starszych czy też modernizacji świetlicy, z której korzystać mogą mieszkańcy całej gminy. Przedstawiony Lokalny Plan Rewitalizacji i działania mające zostać podjęte, w jego ramach przyczynią się do realizacji zadań priorytetu I Strategii Polityki Społecznej.

Lokalny Program Rewitalizacji odnosi się też do Priorytetu III akcentującego aspekt bezpieczeństwa w województwie, w regionie. W ramach tego aspektu, w LPR przedstawione są działania mające na celu zwiększenie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, będącymi bardziej podatnymi na różnego rodzaju problemów związanych z działaniem zgodnym z prawem. Ponadto podejmowane działania profilaktyczne, mające mieć charakter informacyjny oraz mające odnosić się do kwestii bezpieczeństwa, skierowane do wszystkich grup społecznych przyczyni się także do zwiększenia aktywizacji społeczeństwa, i ich edukacji.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego - dokument będący jednym z kluczowych współdecydujących o przyszłości regionu. Plan jest źródłem dla podejmowania decyzji planistycznych i inwestycyjnych, opartych o priorytety programów operacyjnych. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa jest opracowaniem, w którym wyrażone zostały podstawowe priorytety dla kształtowania rozwoju przestrzennego Wielkopolski w najważniejszych aspektach, tj. ochrony przyrody, transportu, infrastruktury oraz rozwoju osadnictwa.

Na podstawie analizy ogólnokrajowych trendów dostrzec można, że najważniejsze korytarze komunikacyjne determinują rozwój obszaru, co jest również widoczne w przypadku województwa wielkopolskiego. Ze względu na korzystne położenie województwa wielkopolskiego, jak i lokalizacji przedmiotowej Gminy Pobiedziska, przez którą przebiega droga nr 5 Świecie – Bydgoszcz – Poznań - Bolków, będąca drogą międzynarodową E-261, oraz linia kolejowa 353 Poznań- Skandawa, położenie sprzyja przemianom o **charakterze gospodarczym i społecznym**.

Gmina Pobiedziska ze względu na bliskość lokalizacyjną od miasta będącego stolicą województwa, charakteryzuje się korzystnym położeniem jednak nie należy do **strefy intensywnych procesów urbanizacyjnych**.

Obserwuje się, szczególnie w powiecie poznańskim, w którym położona jest gmina Pobiedziska, iż efektem **suburbanizacji** jest wzrost liczby mieszkańców na terenach wiejskich, przy jednoczesnym zauważalnym odpływie ludności z miast. Tendencja taka zmienia charakter gmin z rolniczego na tereny bardziej zurbanizowane.

Do obszaru rewitalizowanego zalicza się część miejska Pobiedzisk wraz z sołectwem Główna, obszary te nie charakteryzują się **intensywną gospodarką rolną**, która dotyczy rolnictwa wysoko rozwiniętego, w którym zastosowanie mają nowoczesne metody uprawy. Obszar Gminy Pobiedziska mieści się w strefie rolno-leśnej, która ze względu na urozmaicony charakter oraz rzeźbę terenu sprzyja rekreacji.

System obszarów chronionych i powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Pobiedziska jest szeroki, natomiast na obszarze rewitalizowanym nie mają miejsca obszary chronione, czy też pomniki przyrody. Na obszarze Gminy zlokalizowane są trzy parki narodowe, natomiast żaden z nich nie mieści się na obszarze podlegającym rewitalizacji.

Obszar podlegający rewitalizacji jest obszarem, w którym potencjał położenia i ukształtowania powierzchni nie jest wykorzystywany. Aby zmienić strukturę regionu konieczne jest wzmocnienie postaw społecznych, które wpłyną na zwiększenie aktywności i integracji, co będzie sprzyjało postępowaniu przemian społeczno- gospodarczych.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020:

Strategia rozwoju województwa jest niezbędnym narzędziem samorządowym dającym wsparcie decyzyjne i hierarchizację wagi projektów, jest też miernikiem stopnia osiągnięcia założonych celów. LPR wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne strategii:

- 1) Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa;
 - Cel operacyjny 5.1. Wsparcie ośrodków lokalnych;
 - Cel operacyjny 5.2. Rozwój obszarów wiejskich;
 - Cel operacyjny 5.3. Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych;
 - Cel operacyjny 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji;
 - Cel operacyjny 5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych;
 - Cel operacyjny 5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego.

2) Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu

- Cel operacyjny 6.11. Rozwój gospodarki społecznej

3) Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia

- Cel operacyjny 7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji.

Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się całościowo w Cel strategiczny 5: działania zaplanowane w LPR przyczynią się do wypełnienia wszystkich celów operacyjnych Celu strategicznego 5 poprzez realizację przewidzianych projektów:

- aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna;
- organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych;
- organizacja cyklicznych imprez kulturalnych;
- organizacja zajęć dla seniorów;
- modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna;
- adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach;
- rewitalizacja rynku w Pobiedziskach;
- rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a.

Lokalny Program Rewitalizacji w szczególności zrealizuje Cel operacyjny 5.4. Jako kompleksowy, zintegrowany program rewitalizacji obejmujący instrumenty stosowane w ramach innych celów i ukierunkowany na specyficzną sytuację obszaru, obejmuje inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz projekty edukacyjne, ukierunkowane na następujące działania:

- zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych;
- aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców;
- rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej;
- aktywizacja osób starszych.

Spełnienie Celu operacyjnego 6.11 nastąpi natomiast dzięki włączeniu grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem do głównego nurtu społecznego poprzez realizację działań takich jak:

- aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna;

- organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych;
- organizacja cyklicznych imprez kulturalnych;
- organizacja zajęć dla seniorów;
- modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna;
- adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach.

Cel operacyjny 7.1 zostanie zrealizowany dzięki nakierowaniu przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji działań na infrastrukturę oświatową: jeden z projektów zakłada rewitalizację hali sportowej w Pobiedziskach, a kolejny – świetlicy wiejskiej w m. Główna.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020:

Regionalny Program Operacyjny i jego uszczegółowienie jakim jest Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych zakładają następujące zgodne z Lokalnym Planem Rewitalizacji działania:

W ramach Osi priorytetowej 7: Włączenie społeczne:

- Działanie 7.1. Aktywna integracja
- Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne

W ramach Osi priorytetowej 9: Infrastruktura dla kapitału ludzkiego:

- Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną
- Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych

LPR spełnia założenia Osi priorytetowej 7 jako Program zakładający realizację projektów mających na celu integrację i aktywizację społeczną osób i grup zagrożonych wykluczeniem. Działania zawarte w LPR przewidują aktywizację społeczną, integrację społeczną, aktywizację zawodową oraz rozwój i modernizację infrastruktury związanej z aktywizacją społeczną i gospodarczą. Ponadto, LPR przewiduje działania związane z usługami zdrowotnymi takie jak pomoc zdrowotna dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem i zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnozdrowotnej. Również projekt pn. „Adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach” przewidziany w LPR wpisuje się w działanie 7.2.

LPR jest zgodny z działaniem 9.1, jako że zaplanowane w nim działania przyczynią się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. LPR realizuje też

założenia działania 9.2, poprzez projekty polegające na rewitalizacji budynków i obiektów w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych:

- modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna;
- rewitalizacja rynku w Pobiedziskach;
- rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a.

2.3. DOKUMENTY LOKALNE

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez Społeczność LSR na lata 2016-2023.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Pobiedziska jest zgodny z celami przedstawionymi w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność (LSR). Lokalna Grupa Działania „Trakt Piastów” to trójsektorowe partnerstwo funkcjonujące w formie stowarzyszenia działającego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Grupa powstała w 2013 r. W jej skład wchodzi następujące gminy: Czerwonak, Gniezno, Kleszczewo, Kłecko, Kostrzyn, Łubowo, Mieleszyn, Pobiedziska oraz Swarzędz.

Cel główny I: Wspieranie zrównoważonego rozwoju obszaru opartego na lokalnych zasobach.

- Cele szczegółowe:**
- 1.1 Rozwój funkcji rekreacyjnych, turystycznych i kulturalnych obszaru;
 - 1.2 Wspieranie aktywności gospodarczej;
 - 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu.

Cel główny II: Rozwój kapitału społecznego

Cele szczegółowe:

- 2.1 Wzrost integracji i kompetencji społecznej;
- 2.2 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego.

Działania zaplanowane w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji przyczynią się do realizacji celów, jakie wyznaczone zostały w Strategii LSR. W wyniku działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy Pobiedziska istniejąca dotąd słabo rozwinięta i niewystarczająca infrastruktura sportowa, ulegnie poprawie dzięki działaniu mającemu na celu rewitalizację hali sportowej w Pobiedziskach, co umożliwi, nie tylko dzieciom i młodzieży, lecz także dorosłym i osobom starszym rozwijanie swoich pasji i możliwość organizowania zajęć dla wszystkich grup wiekowych. Poprawione zostanie także rozwiązanie mające na celu

umożliwiająca integrację społeczeństwa i ich aktywności, poprzez organizowanie wydarzeń kulturalnych dla wszystkich grup wiekowych, rewitalizację świetlicy, a także miejsca dziennego pobytu dla osób starszych. Działania podejmowane w ramach procesu rewitalizacji, mają także wpływać na sytuację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększenie ich aktywności w życiu społecznym. Możliwość integracji społeczeństwa, bez względu na wiek, czy jakikolwiek inny czynnik, pozwoli na budowanie tożsamości regionalnej i przyczyni się do rozwoju kapitału społecznego na przedmiotowym obszarze. Ze względu na odległość i dobre połączenia komunikacyjne pomiędzy Pobiedziskami a Poznaniem, a także innymi większymi miastami sprzyjającymi zatrudnieniu, działania polegające na wzmocnieniu aktywizacji społeczeństwa, przyczyni się także do sytuacji zatrudnienia i zarobków osób zamieszkujących przedmiotową lokalizację. Działania przewidziane w Lokalnym Planie Rewitalizacji w pełni realizują cele Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność –LSR na lata 2016-2023. Lokalny Plan Rewitalizacji jest zgodny z celami Strategii LSR, ponieważ bezpośrednio prowadzą do celu głównego jakim jest zwiększenie partycypacji mieszkańców z grup defaworyzowanych w życiu lokalnej społeczności.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pobiedziska na lata 2012-2022 przyjęta została uchwałą nr XXIX/299/13 Rady Miejskiej Gminy Pobiedziska z dnia 31 stycznia 2013 roku. Jest ona kluczowym dokumentem strategicznym, podstawowym elementem planowania rozwoju lokalnego oraz długofalowego zarządzania gminą. Podmiot strategii rozwoju stanowi lokalna społeczność, uczestnicząca w realizacji zadań strategicznych poprzez swoją aktywność gospodarczą i społeczną. Lokalny Plan Rewitalizacji zgodny jest z następującymi celami strategicznymi:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców,
2. Wspieranie rozwoju gospodarczego,
3. Kreowanie wizerunku gminy turystyczno - rekreacyjnej.

Cel pierwszy Strategii dotyczy poprawy warunków życia mieszkańców, nie dotyczy tylko sfery infrastrukturalnej, komunikacyjnej czy mieszkaniowej. Aspektem, który bezpośrednio łączy Lokalny Plan Rewitalizacji ze Strategią jest odniesienie do udziału mieszkańców w życiu społecznym, i zwiększenia ich aktywności do podejmowania inicjatyw, mających przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. W ramach tego celu podnosi się także konieczność

poprawy systemu edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży, poprzez zapewnienie im możliwości rozwoju dzięki wydarzeniom kulturalnym czy organizowanym zajęciom.

Wspieranie rozwoju gospodarczego, niejako jest tożsame z celami LPR w kontekście zatrudnienia i sytuacji zawodowej mieszkańców. Z obszaru, którego dotyczy rewitalizacja, tj. region miejski Pobiedzisk i sołectwa Główna, dzięki bliskości do większych centrów miejskich i dobrego połączenia komunikacyjnego, ludność dojeżdża do pracy, jednak na przedmiotowym obszarze sytuacja gospodarcza nie ulega poprawie. Zgodnie ze strategią, działania rewitalizacyjne mają sprzyjać aktywizacji zawodowej mieszkańców, dzięki zmniejszeniu wykluczenia społecznego a także poprzez rozwój i modernizację infrastruktury przeznaczonej na cele aktywizacji.

Ważny celem jest zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy, który realizowany będzie poprzez organizowanie imprez kulturalnych w gminie, w tym Corocznych Dni Pobiedzisk, i Corocznych Jarmarków Świątecznych.

Działania podjęte w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji wpisują się w realizację Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pobiedziska na lata 2012-2022.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026

jest długoterminową, usystematyzowaną i sięgającą w przyszłość koncepcją polityki społecznej, mającą na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, która odnosi się także do stworzenia warunków, które umożliwią funkcjonowanie społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest dążenie do wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy pomiędzy partnerami działającymi w obszarze polityki społecznej. Działania realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska odpowiadają celom przedstawionym w Strategii, tj.:

- 1) **I cel strategiczny:** Zintegrowana polityka społeczna, **a w nim:**
 - **II cel szczegółowy:** Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego
- 2) **II cel strategiczny:** Skuteczny system opieki nad rodziną, **a w nim:**
 - **I cel szczegółowy:** Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem
- 3) **IV cel strategiczny:** Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, **a w nim:**

- **I cel szczegółowy:** Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- **II cel szczegółowy:** Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych.

Podjęcie działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności zamieszkującej obszar podlegający rewitalizacji i włączenie jej do rozwiązywania powstałych problemów społecznych, nie tylko spowoduje jej zintegrowanie, ale także wzajemną pomoc. Wzmocnienie integracji wśród społeczności przyczyni się do zmniejszenia poziomu wykluczenia społecznego, a zapewnienie lepszej opieki dzieciom, poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej i kulturalnej, a także stworzenie miejsc w których będą mogły przebywać, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania nauką i pozwoli na realizację pasji i zainteresowań. Ponadto pomoc skierowana w kierunku osób starszych, poprzez zapewnienie im miejsc dziennego pobytu, przyczyni się do ich dłuższej aktywności i sprawności, co przeciwdziałać będzie zagrożeniu wykluczenia społecznego. Działania wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji przyczyniają się do zrealizowania celów przyjętych w Strategii, co wpłynie na ogólną poprawę sytuacji na obszarze.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pobiedziska przyjęte zostało przez Radę Miejską Gminy Pobiedziska uchwałą Nr LX/493/06 z dnia 26 października 2006 r. Określa ono uwarunkowania Gminy wynikające z czynników takich jak stan środowiska, stan dziedzictwa kulturowego i zabytków, warunki i jakość życia mieszkańców, system transportowy czy infrastruktura techniczna. Definiuje też warunki zagospodarowania przestrzennego. Założenia dokumentu to między innymi wspieranie i inicjowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę estetyki terenów zurbanizowanych, w tym przekształcanie terenów zaniedbanych przestrzennie, a także dostosowanie istniejących terenów zabudowy do współczesnych wymogów i potrzeb, poprawienie warunków życia oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni poprzez poprawę estetyki i standardu technicznego budynków i wykreowanie przestrzeni publicznych. Działania podjęte w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji takie jak projekt rewitalizacji Rynku, modernizacji świetlicy i rewitalizacji hali sportowej wpisują się założenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pobiedziska.

3. UPROSZCZONA DIAGNOZA GMINY Z WNIOSKAMI

3.1. LOKALIZACJA

Gmina Pobiedziska położona jest w zachodniej części Polski, w województwie wielkopolskim, w powiecie poznańskim. Jest to gmina miejsko - wiejska, której siedzibą jest miasto Pobiedziska.

Tabela 1. Dane podstawowe

Powierzchnia gminy:	<ul style="list-style-type: none">• 189,3 km²
Powierzchnia miasta:	<ul style="list-style-type: none">• 10,16 km²
Struktura powierzchni gminy:	<ul style="list-style-type: none">• użytki rolne: 61 %
	<ul style="list-style-type: none">• lasy i grunty leśne: 24 %
	<ul style="list-style-type: none">• pozostałe grunty: 15 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 1. Położenie Gminy Pobiedziska w powiecie poznańskim

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/345.html>

Mapa 2. Gmina Pobiedziska

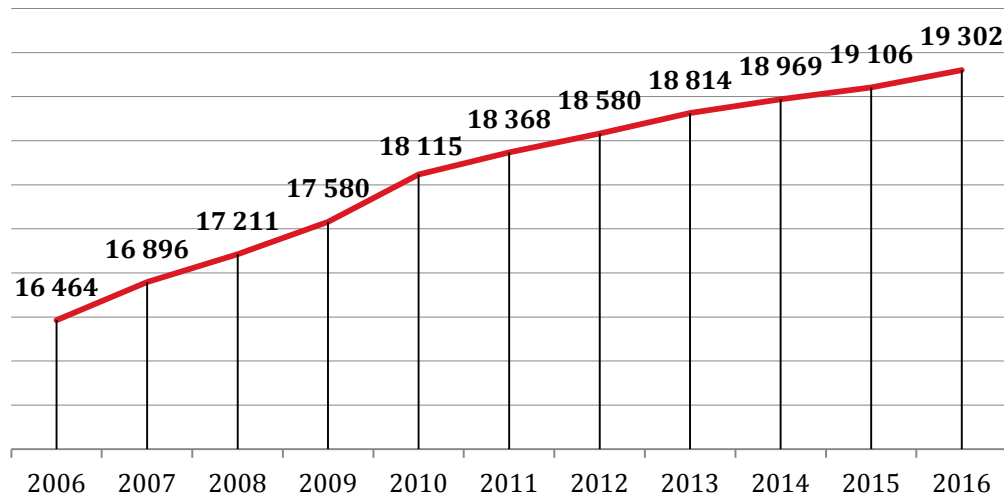
Źródło: pobiedziska.pl

3.2. DEMOGRAFIA

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Wykres 1 przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w gminie Pobiedziska w latach 2006-2015 ogółem. W 2016 roku gminę Pobiedziska zamieszkiwało 19 302 mieszkańców ogółem, w tym 9 483 mężczyzn oraz 9 819 kobiet. Wskaźnik feminizacji wskazuje, iż na 100 mężczyzn w gminie przypadają średnio 104 kobiety. Średnia gęstość zaludnienia gminy Pobiedziska w 2016 roku wyniosła 102 osoby/km², natomiast dla całego kraju 132 osoby/km². Gmina

Pobiedziska to obszar miasta wraz z obszarami wiejskimi, i tak miasto zamieszkiwało 9 154 osoby, natomiast obszary wiejskie 10 148 osób.

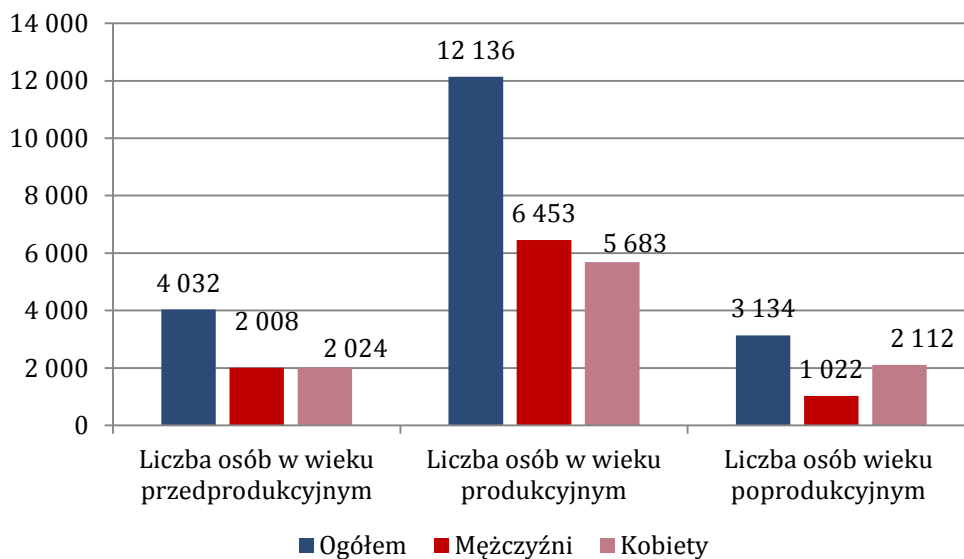
Wykres 1. Liczba Ludności w Gminie Pobiedziska w latach 2006 – 2016 według faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Pobiedziska obecnie posiada korzystną sytuację demograficzną, lecz prognozy demograficzne zakładają wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy, co zbieżne jest z tendencją ogólnokrajową. Z danych na rok 2016 gminę Pobiedziska zamieszkiwało 62,9 % ludności w wieku produkcyjnym, 20,9 % w wieku przedprodukcyjnym, natomiast poziom ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 16,2 %.

Wykres 2: Podział ludności zamieszkującej Gminę Pobiedziska wg grup wiekowych

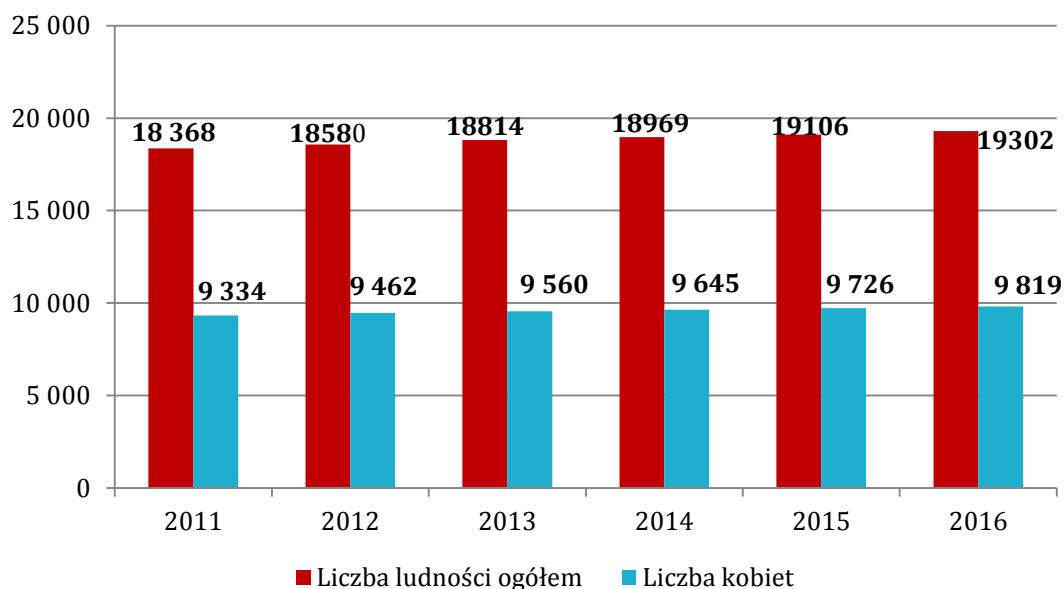

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Przeciwdziałanie tej sytuacji powinno polegać przede wszystkim na utworzeniu długofalowej polityki senioralnej, zapewnieniu dostępu do opieki geriatrycznej, wsparciu dla osób niepełnosprawnych (usunięciu barier architektonicznych i transportowych) oraz organizowaniu inicjatyw skierowanych do osób starszych.

Gmina Pobiedziska charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym, definiowanym jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. Wskaźnik kształtuje się na poziomie 25, co odpowiada przyrostowi naturalnemu 2,7 na 1000 mieszkańców gminy. Wskaźnik wykazuje wyższą wartość niż w przypadku województwa wielkopolskiego i całego kraju. W 2016 roku poziom urodzeń kształtował się na poziomie 231 dzieci, w tym 49,4% dziewczynek i 50,6 % chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, tj. stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,93, i jest znacznie wyższy od średniej dla województwa i znacznie wyższy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 3. Ludność w Gminie Pobiedziska w latach 2011 - 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższy wykres przedstawia strukturę ludności w Gminie Pobiedziska w perspektywie czasowej. Zauważyć można, iż wskazane wcześniej wskaźniki odzwierciedlone są w ogólnej liczbie ludności, która zwiększa się z roku na rok.

3.3 POMOC SPOŁECZNA

Celem pomocy społecznej jest przede wszystkim zaspokojenie podstawowych i niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2016 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w Gminie Pobiedziska wyniosły 17 842 208,48 zł. W stosunku do roku poprzedniego kwota ta uległa znacznemu zwiększeniu, co spowodowane jest głównie większymi wydatkami na świadczenia wychowawcze. Na podstawie wydatków budżetowych w dziale klasyfikacji budżetowej 852 można zaobserwować wzrost środków przeznaczanych na pomoc społeczną. Są to głównie wypłaty świadczeń pieniężnych takich jak: zasiłek stały, zasiłek okresowy czy zasiłek celowy oraz wspomniane wcześniej świadczenia wychowawcze. Na przestrzeni kolejnych lat może dojść do niebezpiecznej sytuacji, której brak działań związanych z pomocą pozafinansową oferowaną mieszkańcom może przyczynić się do ich

bierności społecznej wynikającej z braku konieczności podejmowania przez nich aktywności zawodowej.

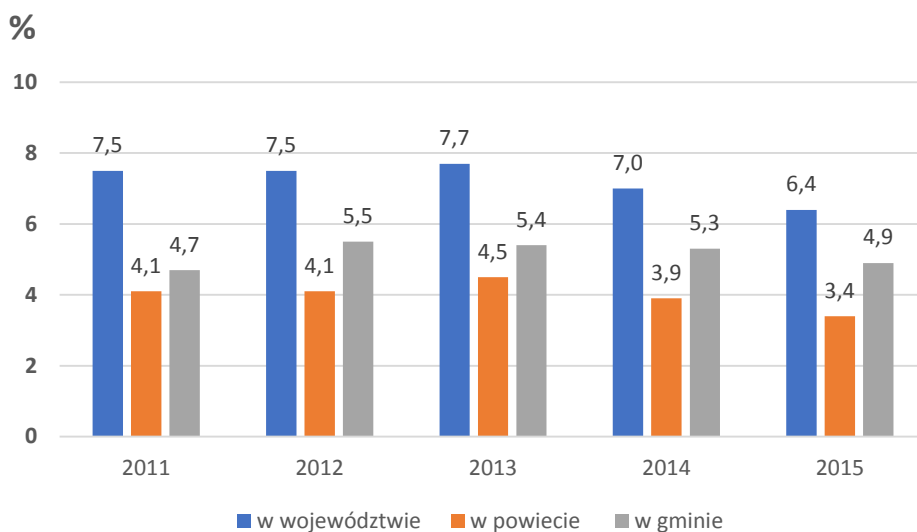
Wykres 4. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2011 – 2016

Źródło: Opracowanie własne

W Gminie Pobiedziska funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej, który pomaga mieszkańcom zagrożonym wykluczeniem społecznym oferując wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (zasitek celowy, zasitek okresowy, zasitek stały, zasitek celowy specjalny) oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci. Władze samorządowe podejmują działania aktywizujące osoby (w tym dzieci i młodzież) ze środowisk zagrożonych marginalizacją, m.in. poprzez organizację na terenie gminy świetlic środowiskowych.

Wykres 5. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu, Statystyczne vademecum samorządowca 2016

Od 16 czerwca 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach realizuje ogólnopolski program skierowany do rodzin wielodzietnych - Karta Dużej Rodziny. Posiadanie Karty Dużej Rodziny uprawnia do korzystania z ulg oraz licznych przywilejów. Ponadto, Gmina Pobiedziska uczestniczy w realizacji programu Wielkopolska Karta Rodziny, realizowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

Instytucją funkcjonującą na terenie gminy, która przeciwdziała wykluczeniu społecznemu jest Centrum Integracji Społecznej w Gminie Pobiedziska, które działa od 2013 roku. Głównym zadaniem Centrum jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób borykających się z problemem bezrobocia. Zainteresowani po podpisaniu Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego są kierowani na warsztat zawodowy (warsztat ogrodniczo- porządkowy, warsztat budowlany lub warsztat opieki nad osobą zależną). Uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej dostarcza zainteresowanym nie tylko wiedzy z zakresu warsztatu, w którym bierze udział, ale również pozwalana zdobywanie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, przebiegu rozmów kwalifikacyjnych, obsługi komputera, programów biurowych oraz wiedzy na temat spółdzielni socjalnych.

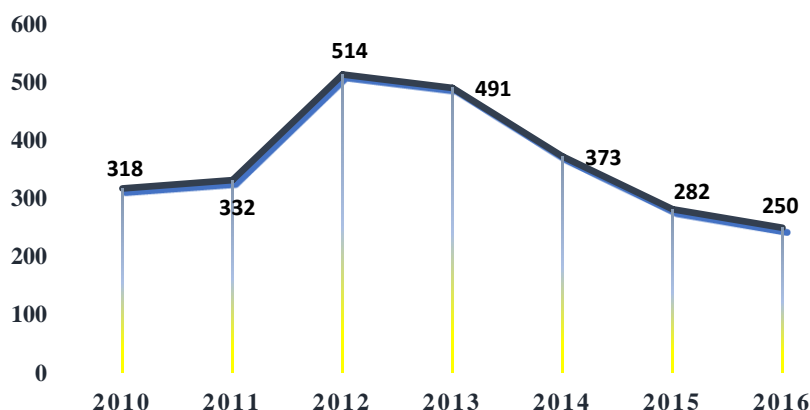
Na terenie Gminy funkcjonują dwie placówki opiekuńczo- wychowawcze wsparcia dziennego: świetlica środowiskowa w Pobiedziskach oraz świetlica środowiskowa „Za płotem” w Kocanowie. Adresatami zajęć realizowanych przez wymienione placówki są dzieci i młodzież w wieku od 6 do 16 lat. Celem działań prowadzonych w świetlicach jest aktywizacja i integracja społeczna najmłodszych mieszkańców gminy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tej grupy. Zajęcia oferowane w świetlicach to m.in. zajęcia ruchowe, plastyczne oraz komputerowe. Wychowankowie uczą się zasad kooperacji i współzawodnictwa grając w gry planszowe oraz gry zespołowe. Dzieci i młodzież z terenu gminy brały również udział w półkoloniach letnich.

3.4 BEZROBOCIE

Na lokalnym rynku pracy w 2016 roku panowała korzystna sytuacja. Poznań i powiat poznański charakteryzował w ubiegłym roku prężnie rozwijający się rynek pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w aglomeracji poznańskiej notowano najniższy poziom bezrobocia w kraju. Na koniec grudnia 2016 roku stopa bezrobocia w Poznaniu wynosiła 1,9%, w powiecie poznańskim 2,3%, przy stopie bezrobocia w województwie wielkopolskim kształtującej się na poziomie 5,0%, a w kraju 8,3% (dane z GUS).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Gminie Pobiedziska stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 2,3% (3,0% wśród kobiet i 1,7% wśród mężczyzn) i była niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa wielkopolskiego (5,0%). Analizując dane Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Poznaniu zauważyć można, że w ostatnich latach liczba bezrobotnych w Gminie Pobiedziska spadała. Zjawisko to prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Pobiedziska w latach 2010 - 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Poznaniu

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu, zarejestrowanych było 250 osób bezrobotnych z gminy Pobiedziska, z czego 159 osób stanowią kobiety. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, w 2016 roku liczba osób bezrobotnych z gminy Pobiedziska zarejestrowanych w PUP w Poznaniu w zestawieniu z 2015 rokiem, pomniejszyła się o 32 osoby. W 2016 roku liczba osób bezrobotnych długotrwale w gminie wyniosła 104 osoby, bezrobotni z prawem do zasiłku - 51 osoby, osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia - 77 osób, osoby bezrobotne do 25 roku życia - 56 osoby. Szczegółową strukturę bezrobotnych w Gminie Pobiedziska prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura bezrobotnych w gminie Pobiedziska w latach 2013 - 2016

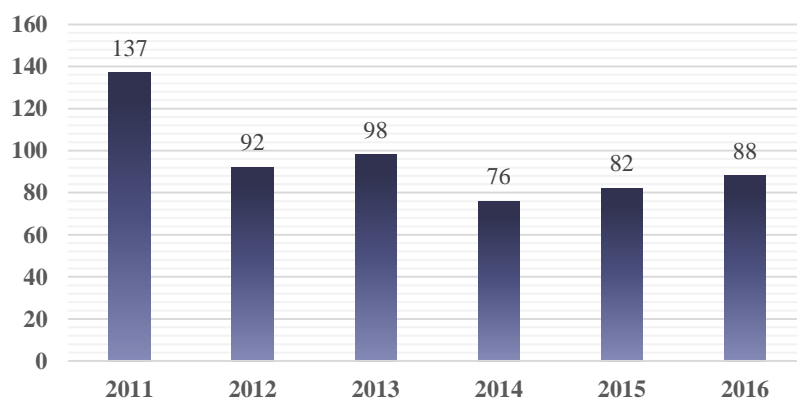
Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016
bezrobotni ogółem	491	373	282	250
bezrobotne kobiety	273	186	172	159
bezrobotni długotrwale	195	134	104	104
bezrobotni z prawem do zasiłku	93	71	58	51
bezrobotni pow. 50 roku życia	139	105	88	77
bezrobotni w wieku do 25 roku życia	83	36	32	56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu

3.5 ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2015 roku w Gminie Pobiedziska istniało ogółem 6 362 mieszkań. Łączna liczba izb wynosiła 28 135, a całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań to 621 106 m². Przeciętnie powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosiła 97,6 m², a średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w powiecie wynosiła 32,5 m². Natomiast liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców gminy wynosiła 333¹. W zasobach gminy znajdowało się 269 lokali mieszkalnych, z czego 24 to lokale socjalne. Liczbę mieszkań oddanych do użytku w gminie Pobiedziska w latach 2011 -2016 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011 - 2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2015 roku w gminie Pobiedziska oddano do użytkowania 82 mieszkania o łącznej powierzchni 12 509 m². Natomiast w 2016 roku w gminie Pobiedziska oddano do użytkowania 88 mieszkań o łącznej powierzchni 12537 m². Oznacza to wzrost liczby oddanych mieszkań do użytku o 6 w stosunku do roku poprzedzającego.

3.6 EDUKACJA

Na terenie Gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju:

¹ Bank danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>, (2017.03.07).

- Przedszkole Publiczne „Ślimaczek” w Pobiedziskach;
- Przedszkole Publiczne „Pod Świerkiem” w Biskupicach;
- Przedszkole w Pomarzanowicach;
- Przedszkole „Wesołe skrzaty” w Pobiedziskach;
- Publiczne Przedszkole „Krasnal” w Biskupicach;
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Odnowiciela w Pobiedziskach;
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Jerzykowie;
- Szkoła Podstawowa im. Maksymiliana Jackowskiego we Wronczynie;
- Zespół Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Bolesława Chrobrego w Biskupicach;
- Szkoła Podstawowa im. prof. Józefa Kostrzewskiego w Węglewie;
- Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Pobiedziskach Letnisku.

Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) w szkołach podstawowych w Gminie Pobiedziska w roku szkolnym 2015/2016 uczyło się 1521 osób, w szkołach Gimnazjalnych- 634 osób. Na terenie gminy w 2015 roku funkcjonowało 8 przedszkoli, do których uczęszczało 618 dzieci. Jak wynika z danych GUS, w 2015 roku w gminie funkcjonował jeden żłobek dziecięcy i jeden klub dziecięcy. Zbiorcze informacje na temat edukacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Informacje o edukacji w gminie Pobiedziska w latach 2013 - 2016

ŻŁOBKI	2013	2014	2015
Żłobki i kluby dziecięce	2	2	2
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (w ciągu roku)	65	28	46

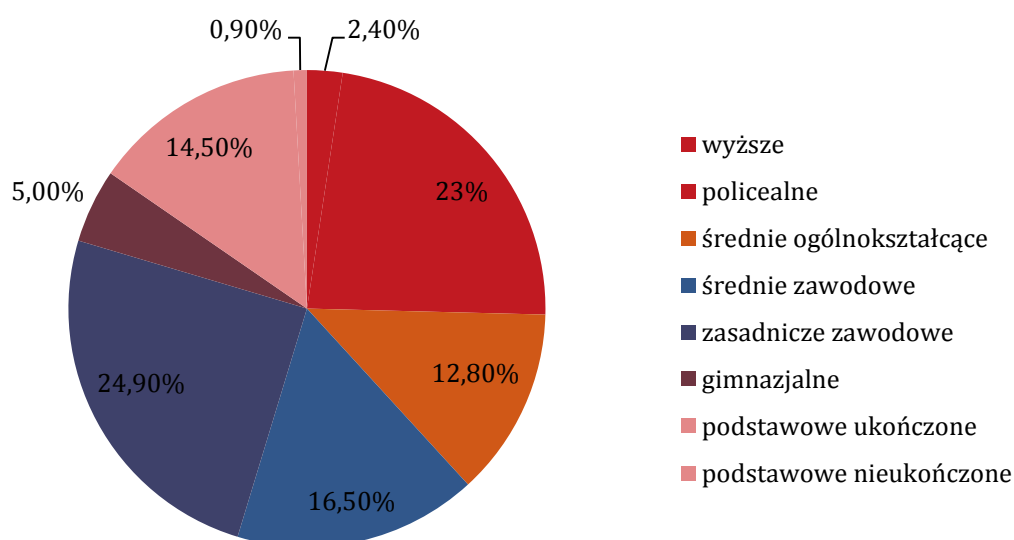
EDUKACJA	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Placówki wychowania przedszkolnego	10	11	11
w tym przedszkola	7	8	8
Miejsca w przedszkolach	672	775	657
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	717	723	656

w tym w przedszkolach	656	672	618
Szkoły podstawowe	7	7	7
Uczniowie szkół podstawowych	1283	1393	1521
Gimnazja	4	4	4
Uczniowie szkół gimnazjalnych	597	621	634
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	20	20	19
gimnazjalnych	23	23	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu, Statystyczne vademecum samorządowca 2016

Według Narodowego Spisu Powszechnego, który został przeprowadzony w całym kraju w 2011 roku, 23% ludności Gminy Pobiedziska posiada wykształcenie wyższe, 2,4% wykształcenie policealne, 12,8% średnie ogólnokształcące, a 16,5% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,9% mieszkańców Gminy Pobiedziska, gimnazjalnym 5,0%, 14,5% podstawowym ukończonym, a 0,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Wykres 8. Poziom wykształcenia w gminie Pobiedziska w roku 2011

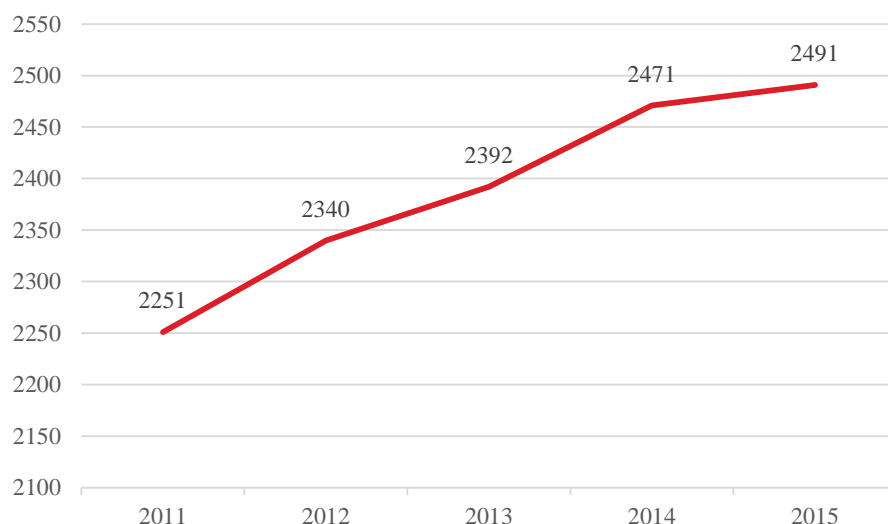

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.7 GOSPODARKA

Gospodarę Gminy Pobiedziska cechuje zróżnicowanie branżowe z wyraźną dominacją sektora usługowego. Istotną rolę w gminie odgrywa również budownictwo oraz przemysł.

Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2011 - 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych GUS dla Gminy Pobiedziska z 2014 roku wynika, iż w rejestrze REGON wpisanych było 2471 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym - 57 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa - 650 podmiotów, pozostała działalność obejmująca szeroko rozumiane usługi - 1764 podmiotów. Natomiast w 2015 roku w rejestrze REGON wpisanych było 2491 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym - 59 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa - 634 podmiotów, pozostała działalność - 1798 podmiotów.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.

	Powiat	Gmina
Ogółem	55 917	2 491
w tym w sektorze: rolniczym	784	59
przemysłowym	6 554	248

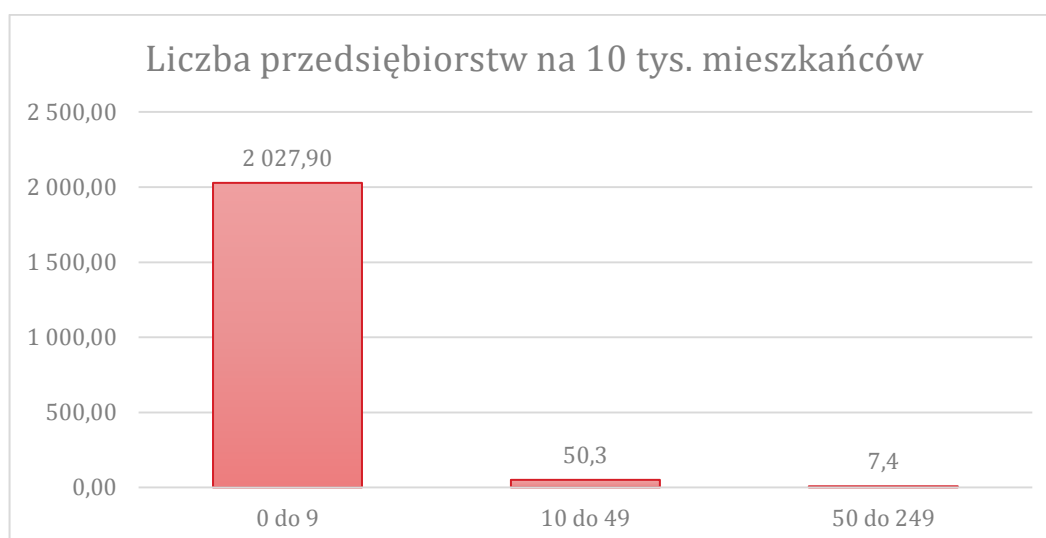
budowlanym	6 871	386
na 10 tys. ludności	1 528	1 304
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	1 181	1 066

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu, Statystyczne vademecum samorządowca 2016

O wysokim poziomie przedsiębiorczości w Gminie świadczy liczba podmiotów gospodarczych na jego obszarze. W 2014 r. wynosiła ona 2055, w 2015 r. - 2037, natomiast w 2016 r. - 2051. Wskaźnik był niższy niż dla powiatu poznańskiego (2413).

W 2016 r. w Gminie Pobiedziska przeważały podmioty należące do grupy mikroprzedsiębiorstw, tzn. zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły blisko 97 % ogółu zarejestrowanych jednostek w Gminie. W 2016 r. na tych obszarach funkcjonowało 18 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Strukturę podmiotów gospodarczych w Gminie Pobiedziska według wielkości zatrudnienia w 2016 r. prezentuje poniższy wykres.

Wykres 10. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Pobiedziska wg wielkości zatrudnienia w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2016 r. w gminie zarejestrowano 189 nowych podmiotów gospodarczych. W porównaniu do roku 2015 nastąpił spadek liczby nowopowstałych podmiotów o 12.5 %. Jedną z głównych przyczyn wystąpienia takiego zjawiska może być działalność na tym obszarze dużych sieci handlu detalicznego. Taka sytuacja skutkuje zmniejszeniem liczebności powstałych mikroprzedsiębiorstw, które na wielu płaszczyznach tj. gospodarczych, ekonomicznych, kadrowych, nie są w stanie rywalizować z większymi przedsiębiorstwami

3.8 PRZYRODA I ŚRODOWISKO NATURALNE

Gmina posiada bogate zasoby przyrodnicze pod względem szaty roślinnej. Około ¼ powierzchni gminy zajmują kompleksy leśne. Wskaźnik lesistości na tle kraju kształtuje się na poziomie 24,2% (2015r.). Na terenie gminy znajdują się trzy parki krajobrazowe:

- Park Krajobrazowy Promno wraz z otuliną,
- część Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka wraz z otuliną,
- fragment Lednickiego Parku Krajobrazowego.

W granicach wymienionych parków znajduje się prawie 20% powierzchni gminy. Jeśli wziąć pod uwagę także otuliny parków to 50% powierzchni Gminy Pobiedziska podlega ograniczeniom wynikającym z rozporządzeń Wojewody Wielkopolskiego dotyczących utworzenia parków i ustanowienia planów ochrony PK Puszcza Zielonka i PK Promno.

Najcenniejsze przyrodniczo obszary gminy są objęte różnymi formami ochrony przyrody. Są to przede wszystkim cztery rezerваты przyrody: Jezioro Drążynek, Jezioro Dębiniac, „Las liściasty w Promnie” i „Okrągłak”. Ponadto w gminie jest także 67 pomników przyrody. Są to głównie pojedyncze drzewa o wybitnych walorach z uwagi na swój wiek lub rozmiary. W gminie istnieje także 13 zabytkowych parków (zajmujących łącznie powierzchnię ok. 45 ha), z których 7 figuruje w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Większość parków stanowi jedyne, bądź główne elementy wysokiej zieleni w bezleśnym i płaskim terenie, kształtując naturalny krajobraz gminy. Parki są predestynowane do pełnienia funkcji rekreacyjnej dla miejscowej ludności oraz miejsca lęgu ptaków. Bogactwo zasobów przyrody przy jednoczesnym stosunkowo niskim stopniu jego przekształcenia sprawia, iż Gmina Pobiedziska to jeden z najatrakcyjniejszych krajobrazowo rejonów Wielkopolski.

Na początku 2011 r. następujące obszary zostały zatwierdzone jako obszary o znaczeniu wspólnotowym (OZW):

- „Dolina Cybiny” - obejmuje całą dolinę w ciągu kilku gmin, w tym także w Gminie Pobiedziska. Obszar doliny Cybiny należy do niezwykle cennych z przyrodniczego punktu widzenia. Decyduje o tym duża różnorodność i mozaikowe rozmieszczenie siedlisk, co sprzyja dużemu bogactwu gatunkowemu roślin i zwierząt oraz ich zbiorowisk.
- „Ostoja koło Promna” - zasadniczo w całości mieści się w granicach Parku Krajobrazowego Promno. Największe znaczenie mają tu duże kompleksy lasów liściastych oraz kilkanaście gatunków cennych przyrodniczo roślin i zwierząt z Polskiej Czerwonej Listy, rzadkich i zagrożonych w regionie.
- „Uroczyska Puszczy Zielonki” - obszar niewielkim, południowym fragmentem sięga na teren Gminy Pobiedziska, ma duże znaczenie dla ochrony najcenniejszych fragmentów ekosystemów wodnych, bagiennych i leśnych na terenie największego kompleksu lasów w okolicach Poznania.

Gmina charakteryzuje się znaczną ilością jezior i zbiorników wodnych, atrakcyjnych pod względem turystycznym z uwagi na otoczenie lasów. Przeważają zbiorniki małe o powierzchni poniżej 10 ha. Do średnich można zaliczyć akweny o powierzchni 10-30 ha. W przypadku jezior znajdujących się na terenie Gminy Pobiedziska tę kategorię spełniają: Dębiniac (15,0 ha), Dobrze (11,5 ha), Tuczo (12,5 ha) oraz Wronczyńskie Małe (18,5 ha). Do dużych akwenów wodnych można ponadto zaliczyć: Biezdruchowo (37,5 ha), Górę (32,5 ha), Jezioro Jerzyńskie (37,5 ha) oraz Wronczyńskie Duże (36,5 ha). Największym zbiornikiem jest Jezioro Stęszewskie (86 ha). Dodatkowo na terenie gminy istnieje duży zbiornik retencyjny Jezioro Kowalskie. Łączna powierzchnia jezior i zbiorników wynosi 549 ha, co stanowi prawie 3% powierzchni gminy. Na terenie gminy znajduje się także ok. 250 niewielkich „oczek wodnych”, które stanowią cenne ekosystemy - ostoje ptactwa wodnego i zwierząt, umożliwiające zachowanie różnorodności przyrodniczej gminy. Teren Gminy Pobiedziska znajduje się w obszarze zlewni prawobrzeżnych dopływów Warty: rzek Cybiny i Głównej.

3.9 ZABYTKI I DZIEDZICTWO NARODOWE

O potencjale gminy Pobiedziska świadczą również miejsca i zabytki, które są świadectwem bogatej historii tych obszarów. Poniżej zostały wymienione zabytki wpisane do rejestru zabytków²:

- Gołoń - zespół dworski z XIX wieku obejmujący dwór i park,
- Jerzykowo - kościół ewangelicki, obrzędu rzymsko-katolickiego parafia pod wezwaniem Niepokalanego Serca NMP, 1895 r.,
- Jerzyn - zespół dworski z drugiej połowy XIX, składający się z dworu i parku,
- Kociałkowa Górka - zespół dworski z drugiej połowy XIX,
- Kowalskie - zespół dworski z połowy XIX wieku: dwór, park,
- Krzeńlice - zespół pałacowy z pierwszej połowy XIX, składający się z pałacu, oficyny, parku,
- Pobiedziska:
 - historyczny układ urbanistyczny, XIV- XIX/XX,
 - kościół par. pw. św. Michała Archanioła z XIV wieku,
 - dzwonnica,
 - kościół ewangelicki z pierwszej połowy XIX wieku,
 - pozostałości dworu obronnego, nad Jeziorem Małym, z XIV-XVIII wieku,
 - dom, ul. Czerniejewska 4 a, z początku XIX wieku,
 - willa z ogrodem, ul. Goślińska 2, z XIX/XX wieku,
 - willa, ul. Kazimierza Odnowiciela 22 z 1905 r.,
 - dom, Rynek 4, z połowy XIX wieku,
 - dom, Rynek 7, z XVIII/XIX wieku,
 - dom, Rynek 12, z pierwszej połowy XIX wieku,
 - dom, Rynek 13, z połowy XIX wieku.
- Pomarzanowice - zespół pałacowy składający się z pałacu z 1891 r., oficyny z drugiej połowy XIX oraz parku z drugiej połowy XIX,
- Węglewo - drewniany kościół parafialny pod wezwaniem św. Katarzyny,
- Wronczyn:
 - dzwonnica przy kościele drewnianym,
 - cmentarz przy nieistniejącym kościele, z XVIII-XX wieku,

² Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, poznau.wuoz.gov.pl (2017.03.07).

- zespół dworski z XIX/XX wieku, składający się z dworu, parku przy dworze, ogrodu i 3 bram wjazdowych oraz parku krajobrazowego,
- Złotniczki - dwór.

Najcenniejszym zabytkiem Pobiedzisk jest Kościół pod wezwaniem Św. Michała Archanioła należący do najstarszych kościołów gotyckich w Wielkopolsce. Powstał on na przełomie XIII i XIV wieku. Mimo wielu zniszczeń i przeróbek, w swoim zasadniczym kształcie przetrwał do dziś. W klasycystycznym ołtarzu głównym z początku XIX w. znajduje się obraz św. Michała Archanioła z 1621 r. Poza tym na uwagę zasługują: rzeźby Matki Boskiej Bolesnej z II połowy XV w., epitafia księdza Stanisława Grotha i Mieczysława Jackowskiego z XIX wieku. Na zewnętrznych murach kościoła znajduje się ponad 1000 zagadkowych dołków, które powstały prawdopodobnie w XIV-XVI wieku podczas używania tzw. świrdrów ogniowych do rytualnego krzesania ognia w trakcie wielkosobotnich obrzędów, charakterystycznych dla późnego średniowiecza. W sąsiedztwie kościoła znajduje się drewniana dzwonnica zbudowana w XIX wieku. W niej mieszczą się cztery dzwony: najmniejszy dzwon św. Marcin z 1895 r., średni dzwon św. Józef z 1894 r., większy dzwon św. Walenty z 1894 r. oraz największy dzwon Kazimierz Odnowiciel o wadze 1100 kg.

Fotografia 1. Kościół p.w. Św. Michała Archanioła w Pobiedziskach

Źródło: pobiedziska.pl

Do zabytków zaliczana jest także zabudowa rynku miejskiego pochodząca z XIX-tego wieku. Rynek miasta to plac na planie kwadratu, który posiada na swych obrzeżach

zabytkową zabudowę, charakterystyczną dla XIX-wiecznego budownictwa małomiasteczkowego o cechach klasycystycznych.

W Rynku w pobliżu kościoła św. Michała Archanioła znajduje się XVIII-wieczny, najstarszy w mieście dom mieszkalny, kryty łamanym dachem polskim oraz dwustuletnia robinia.

Fotografia 2. Rynek miejski w Pobiedziskach

Źródło: pobiedziska.pl

Neogotycki Pałac w Krześlicach został zbudowany około 1860 roku dla Anastazego Radońskiego przez nieznanego architekta. Po ostatecznej rozbudowie w 1890 roku rezydencja otrzymała kształt romantycznego zamku, usytuowanego w malowniczym parku krajobrazowym założonym w połowie XIX w. z pomnikową lipą. Przy pałacu zachowała się klasycystyczna oficyna z I połowy XIX w. i zabudowania folwarczne. Budynek jest piętrowy, z wielobocznymi ryzalitami od frontu i parku oraz dwoma ryzalitami bocznymi.

Fotografia 3. Pałac w Krześlicach

Źródło: pobiedziska.pl

Pałac od 1996 roku jest w posiadaniu prywatnych osób. Po gruntownym remoncie obiektu, utworzono w nim hotel i restaurację oraz Centrum Obsługi Biznesu. Hotel dysponuje 20 stylowo urządzonymi, wygodnymi pokojami. We wnętrzach pałacowych organizowane są szkolenia, konferencje, imprezy integracyjne i okolicznościowe oraz bale.

Pałac - willa neobarokowa w Pomarzanowicach został wybudowany w XIX w. w stylu polskiego baroku według planów architekta Kazimierza Skórzewskiego z Hallensee pod Berlinem. Pałac powstał w miejscu starego, krytego gontami dworu Jackowskich, w którym gospodarował Maksymilian Jackowski do 1885 r., a po nim majątek przejął jego syn, Tadeusz Jackowski. W 1895 r. w Pomarzanowicach gościła m.in. Helena Modrzejewska. Obiekt otoczony jest parkiem wiejskim o powierzchni 4 ha.

Fotografia 4. Pałac - willa neobarokowa w Pomarzanowicach

Źródło: pobiedziska.pl

We Wronczynie na szczególną uwagę zasługują:

- dworek z przełomu XIX i XX wieku we Wronczynie, który w latach 1899-1939 był własnością Jackowskich - Tadeusza Kryspina, a następnie jego syna Tadeusza Gustawa, dyplomaty, m.in. ambasadora RP w Belgii i Luksemburgu w latach 1929-1937. W okresie międzywojennym w dworku we Wronczynie gościli ludzie kultury i polityki, m.in.: Marszałek Polski Edward Rydz-Śmigły, minister Józef Beck, Artur Rubinstein, Ignacy Jan Paderewski, Jan Lechoń, Kornel Makuszyński, Juliusz Ostawa, Leon Schiller, Tadeusz Boj-Żeleński, Ryszard Ordyński, Józef Czajkowski;

Fotografia 5. Dwór we Wronczynie

Źródło: pobiedziska.pl

- drewniana dzwonnica znajdująca się na terenie przyległym do kościoła, która powstała w 1762 r. przy nieistniejącym już kościele;

Fotografia 6. Drewniana dzwonnica we Wronczynie

Źródło: pobiedziska.pl

- cmentarz przy kościele pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa Męczennika, na którym znajdują się groby zasłużonych Wielkopolan, m.in. grobowiec rodziny Jackowskich. Są one pozostałością dawnego cmentarza parafialnego. Odznaczają się one ponadprzeciętną wartością artystyczną oraz zabytkową i z tego względu podlegają ochronie konserwatorskiej.

Kościół p.w. Św. Katarzyny w Węglewie powstał w 1818 r. i jest przykładem drewnianego budownictwa sakralnego. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Bożej zwanej Panią z Wyspy. Tradycja ustna trwająca do dziś podaje, że obraz NMP w wizerunku Pani z Wyspy u zarania parafii węglewskiej przybył ze świątyni lub kaplicy Ostrowa Lednickiego - piastowskiej wyspy. Kilka lat temu kościół został gruntownie odnowiony i dzisiaj robi wspaniałe wrażenie. W sąsiedztwie świątyni znajduje się grób rodziców prof. Józefa Kostrzewskiego - badacza m.in. Biskupina, zwanego „ojcem polskiej archeologii”.

Fotografia 7. Kościół p.w. Św. Katarzyny w Węglewie

Źródło: pobiedziska.pl

3.10 TURYSTYKA

Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe gminy Pobiedziska stwarzają korzystne warunki dla rozwoju różnych form wypoczynku pobytowego, weekendowego, turystyki oraz sportu.

Na terenie gminy Pobiedziska znajdują się dwa ogólnodostępne zorganizowane miejsca do kąpieli: nad jeziorem Biezdruchowo i Eko-plaża w miejscowości Stęszewko, nad Jeziorem Stęszewsko - Kołakowskim. W gminie znajdują się także przystań kajakowa przy ul. Okrężnej w Jerzykowie, ośrodki jeździeckie, pola namiotowe i biwakowe.

Na terenie gminy istnieje dobrze rozwinięta sieć szlaków turystycznych: pieszych i rowerowych oraz szlak turystyki konnej. W 2011 roku dzięki współpracy ze Związkiem Międzygminnym „Puszcza Zielonka” odnowiono oznakowanie szlaków pieszych przebiegających przez obszar parku krajobrazowego Puszcza Zielonka. Przez gminę przechodzą cztery szlaki piesze:

- Szlak niebieski - Na obszarze Gminy Pobiedziska szlak niebieski liczy 19,0 km długości i stanowi fragment dłuższego szlaku Promno – Marzenin (58,9 km).

W granicach gminy punktem wyjściowym jest stacja PKP w Promnie, a końcowym – Jeziorem Baba w Lasach Czerniejewskich;

- Szlak zielony - łączący miasto Pobiedziska z Obornikami, liczy w całości 82 km. Odcinek znajdujący się w granicach gminy wynosi 25 km i jest najdłuższym szlakiem pieszym na tym obszarze. Dlatego też autorzy przewodników turystycznych dzielą go na dwa oddzielne szlaki tego samego koloru. Punkt wspólny dla obu części szlaku znajduje się na stacji PKP w Promnie;
- Szlak żółty, którego odcinek wiedzie przez obszar gminy Pobiedziska to część dłuższej trasy z Wierzyc do Czerniejewa. Na terenie gminy opisywana trasa piesza rozpoczyna się tuż za wsią Wierzyce (700 m od wsi), kończy się zaś nad Jeziorem Baba, w miejscu skrzyżowania dwóch szlaków pieszych: żółtego i niebieskiego;
- Szlak niebieski ma swój początek na Dziewiczej Górze nieopodal miejscowości Czerwonak i wiedzie do Sławy Wielkopolskiej (37,4 km). Przez obszar Gminy przebiega 6,5 km tego szlaku.

Na terenie gminy Pobiedziska wyznaczono następujące szlaki rowerowe:

- Piastowski Trakt Rowerowy (104 km), który pokrywa się z Eurovelo nr 2 i 9. Przez teren gminy przebiega 19,5 km tego szlaku;
- Pierścień Dookoła Poznania (173 km). Odcinek znajdujący się w granicach gminy ma długość 15 km;
- Szlak łącznikowy R-2 (na terenie gminy: 9,5 km);
- Szlak łącznikowy R-3 (na terenie gminy: 14 km);
- Szlak łącznikowy R-11 (na terenie gminy: 9,5 km);
- Szlak łącznikowy R-12, który niemalże w całości (45,3 km) prowadzi przez teren gminy.

Szlaki rowerowe zostały pokazane na poniższej mapie.

Mapa 3. Schemat szlaków rowerowych - Puszcza Zielonka

Źródło: <http://2012.powiat.poznan.pl/>

W miejscowości Stęszewko rozpoczyna się najdłuższa w Europie transregionalna trasa do uprawiania turystyki konnej - Wilczy Szlak. Jego trasa prowadzi ze Stęszewka na obrzeżach Puszczy Zielonki aż do Lubniewic – miejscowości turystycznej na Ziemi Lubuskiej.

Dla miłośników Nordic Walking powstała sieć tras przebiegających przez najciekawsze tereny Parku Krajobrazowego Promno leżącego w Gminie Pobodziska. Wyznaczone zostały 3 szlaki, których przebieg został pokazany na poniższej mapie nr 4:

pozwole na stworzenie w pełni przystosowanego, oznakowanego szlaku turystyki wodnej i pomoże zaspokoić potrzeby mieszkańców województwa wielkopolskiego w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej.

Ponadto turystów przyciągają:

- Szlak kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka, który obejmuje kościół drewniany zlokalizowany w miejscowości Węglewo w gminie Pobiedziska;
- Szlak Piastowski, który jest dziś jedną z najczęściej uczęszczanych tras wycieczek autokarowych w Polsce.

W szczególności dla dzieci i młodzieży stworzone zostały natomiast ścieżki dydaktyczne:

- ścieżka przyrodniczo-leśna w Jeziercach prowadzi przez ciekawy krajobrazowo obszar Lasów Czerniejewskich otaczających śródleśne jeziora, połączone rzeką Cybiną;
- ścieżka dydaktyczna im. Maksymiliana Jackowskiego we Wronczynie. Celem ścieżki jest propagowanie i ochrona dziedzictwa kulturalnego i przyrody wsi Wronczyn, związanej z rodziną Jackowskich;
- ścieżka przyrodnicza „Kraina Młodej Przyrody” nad Jeziorem Modre koło Tuczna.

Gmina Pobiedziska należy do trzech stowarzyszeń międzygminnych, które działają w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu: Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, Związku Międzygminnego Puszcza Zielonka oraz Stowarzyszenia Światowid. W ramach członkostwa składane są wnioski o dotacje z funduszy UE na działania turystyczne i inwestycje w infrastrukturę turystyczną. Wspólnie organizowane są także liczne imprezy turystyczne, uczestnictwo w targach turystycznych oraz seminariach i konferencjach. Gmina zyskuje też na wspólnej promocji regionu z innymi gminami członkowskimi wyżej wymienionych stowarzyszeń.

Z uwagi na swoje położenie gmina jest otwarta dla turystów, dlatego też stale rozwija i powiększa swoją bazę turystyczną i noclegową. Obecnie na terenie gminy działają: hotele, pensjonaty, gościńce, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe, pola campingowe, namiotowe oraz pokoje gościnne. Na szczególną uwagę zasługuje, wspomniany już wcześniej, pałac w Krześlicach pełniący rolę centrum edukacyjno-konferencyjnego.

Istotną rolę w rozwoju sportu i turystyki na terenie Pobiedzisk odgrywają organizowane tutaj imprezy zarówno gminne, jak i te o zasięgu ogólnopolskim czy międzynarodowym jak także Bieg Jagiełły czy Wyścig Kolarski Masters.

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY:

- większą część obszaru gminy Pobiedziska stanowią użytki rolne;
- duży odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym;
- wyższy współczynnik dynamiki demograficznej od średniej dla województwa i znacznie wyższy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju;
- duże uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej na terenie Gminy Pobiedziska;
- znaczny wzrost wydatków skierowanych na pomoc społeczną w stosunku do lat poprzednich;
- bezrobocie, w szczególności wśród kobiet;
- zwiększona ilość mieszkań oddanych do użytku w stosunku do poprzednich dwóch lat;
- przeważająca ilość mieszkańców Gminy Pobiedziska z wykształceniem średnim zasadniczym zawodowym;
- zróżnicowanie branżowe z dominacją sektora usługowego na terenie Gminy Pobiedziska, przeważającą ilość mikroprzedsiębiorstw z zaznaczoną wyraźną tendencją spadkową;
- bogate zasoby przyrodnicze, w tym 3 parki krajobrazowe, duża ilość jezior i zbiorników wodnych, sprzyjające turystyce, wypoczynkowi i rekreacji;
- duża liczba zabytków świadczących o bogatej historii regionu.

4. OBSZAR ZDEGADOWANY GMINY

Delimitacja obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pobiedziska została przeprowadzona zgodnie „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku.

Zgodnie z ogólnie obowiązującą definicją z w/w wytycznych za obszar zdegradowany uznaje się teren charakteryzujący się nadmiernym skumulowaniem problemów pochodzących z następujących sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

Zgodnie z wytycznymi ministerialnymi wybór obszaru zdegradowanego w Gminie Pobiedziska został przeprowadzony zgodnie z algorytmem delimitacji przedstawionym poniżej.

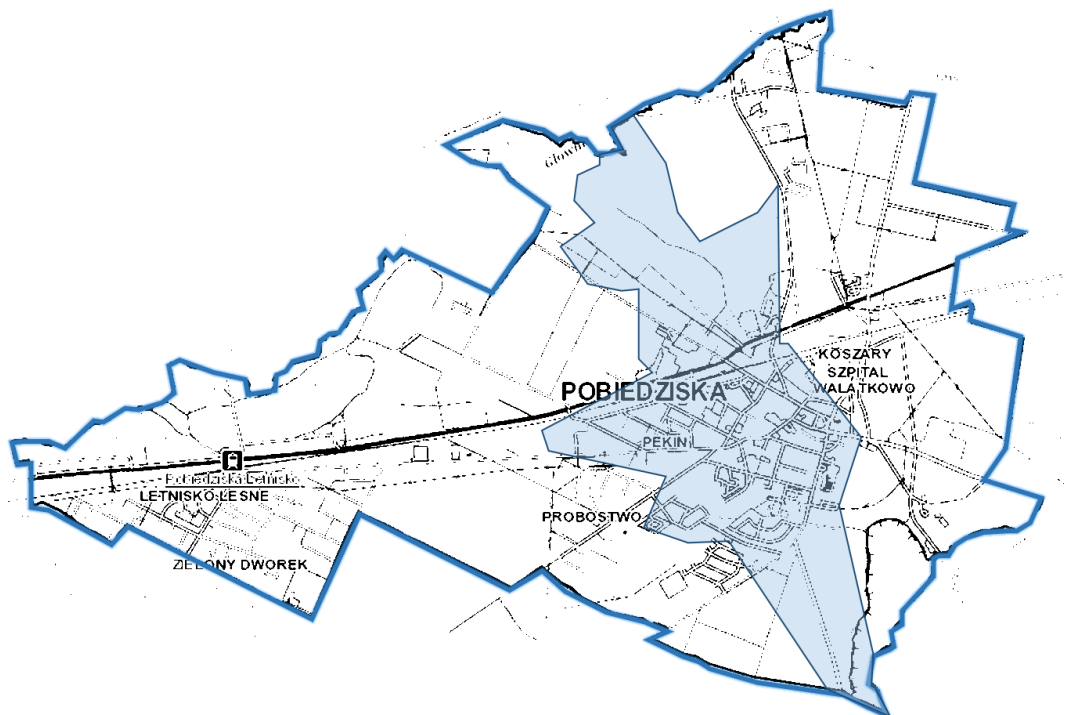
- Teren wiejskiej części Gminy Pobiedziska podzielono zgodnie z obowiązującym podziałem według sołectw;
- Teren Miasta Pobiedziska podzielono na dwie części, tak aby żadna z nich nie była zamieszkała przez więcej niż 30% mieszkańców (Mapa nr 5 – kolorem niebieskim został oznaczony Obszar nr 1, natomiast białym Obszar nr 2);
- Każdy z wyselekcjonowanych obszarów został poddany dogłębnej diagnozie na podstawie indywidualnie wybranych wskaźników społecznych obrazujących główne problemy wynikające ze wstępnej diagnozy Gminy;
- Tylko te obszary, w których po analizie wskaźnikowej stwierdzono największe skumulowanie negatywnych zjawisk zostały zakwalifikowane jako obszar zdegradowany.

Mapa 5. Gmina Pobiedziska z wyszczególnionymi sołectwami oraz miastem

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 6. Podział miasta Pobiedziska na obszary

Źródło: Opracowanie własne

Tabela przedstawiona w niniejszym rozdziale obrazuje w przejrzysty sposób degradację sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych obszarach Gminy Pobiedziska. Do analizy wybrano kluczowe wskaźniki dotyczące problemów, z którymi zmagają się mieszkańcy Gminy Pobiedziska. Jest to wynik wstępnej analizy Gminy, konsultacji z mieszkańcami oraz subiektywnej oceny pracowników Urzędu Miejskiego. Lista tych wskaźników prezentuje się następująco:

- stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
- udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze;
- czy sołectwo/obszar leży na obszarze obsługiwanym przez szkołę o niskim poziomie kształcenia?;
- liczba przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców;
- liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców obszaru;
- czy na terenie sołectwa/obszaru występuje publiczna przestrzeń zdegradowana?;
- liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- przekroczenie dopuszczalnych przekroczeń szkodliwych substancji w powietrzu atmosferycznym.

Obszar zdegradowany został wyznaczony według dwustopniowej analizy problemów wstępujących na terenie sołectw oraz obszarów miejskich:

- pierwszy etap bazuje na analizie wskaźników ze sfery społecznej, kluczowych dla przebiegu programu rewitalizacji;
- w drugim etapie analizie poddana zostanie sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa oraz gospodarcza;
- do obszaru zdegradowanego zostaną włączone tylko te tereny, na których stwierdzono problemy sfery społecznej (przekroczenie wartości granicznych w przypadku minimum 3 wskaźników sfery społecznej) oraz ze sfery gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej i środowiskowej (przekroczenie wartości granicznych w przypadku minimum 3 wskaźników z sfery pozaspołecznej).

Tabela 5. Wskaźniki delimitacji sfery społecznej dla Gminy Pobiedziska

Wyszczególniane	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wartość wskaźnika: liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców obszaru	Liczba przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców	Czy sołectwo/obszar leży na obszarze obsługiwany przez szkołę o niskim poziomie kształcenia?	Przekroczenia wartości wskaźników w sferze społecznej
Obszar miasta							
Obszar I	34,00%	26,32%	24,55%	1,80	6,54	Tak	6
Obszar II	30,35%	19,23%	13,46%	2,85	1,42	Tak	4
Obszar wiejski - sołectwa							
Bednary	15,79%	50,00%	14,71%	0,00	13,89	Tak	4
Biskupice	20,91%	43,75%	11,79%	1,70	3,40	Nie	2
Bocieniec	24,79%	60,00%	45,00%	0,00	5,38	Tak	4
Borowo Młyn	38,25%	66,67%	24,27%	2,01	16,10	Nie	4
Główna	22,52%	33,33%	17,31%	0,00	0,00	Tak	3
Góra	19,38%	0,00%	18,00%	0,00	0,00	Nie	1
Jankowo	20,78%	66,67%	34,15%	0,00	7,46	Nie	4
Jerzykowo	27,94%	18,75%	8,35%	2,83	3,97	Tak	3
Kocanowo	19,51%	50,00%	15,79%	0,00	0,00	Tak	3
Kociałkowa Górka	19,28%	33,33%	15,74%	4,23	8,46	Tak	3
Kołata	29,41%	77,78%	29,29%	5,19	7,79	Nie	4
Latalice	26,47%	0,00%	42,11%	4,76	4,76	Nie	1
Łagiewniki	19,35%	33,33%	27,54%	0,00	0,00	Tak	4
Podarzewo	21,43%	0,00%	20,00%	10,00	10,00	Nie	1
Polska Wieś	31,40%	25,00%	46,67%	0,00	6,99	Tak	5
Pomaranowice	17,34%	31,25%	30,48%	0,00	1,75	Nie	3

Promno	38,06%	40,00%	22,97%	0,00	3,47	Tak	5
Stęszewko	36,79%	26,67%	24,39%	2,95	13,29	Tak	5
Wagowo	29,81%	33,33%	32,61%	7,84	11,76	Tak	5
Węglewo	40,00%	0,00%	5,26%	5,03	0,00	Nie	1
Wronczyn	30,23%	0,00%	63,16%	0,00	0,00	Tak	4
Złotniczki	21,43%	50,00%	24,24%	0,00	0,00	Tak	4
Ogółem Gmina	26,46%	30,00%	22,25%	3,39	5,49	N/D	N/D

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. Wskaźniki delimitacji sfer pozaspołecznych dla Gminy Pobiedziska

Wyszczególniane	Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Czy na terenie sołectwa/obszaru występuje publiczna przestrzeń zdegradowana ³ ?	Przekroczenie dopuszczalnych przekroczeń szkodliwych substancji w powietrzu atmosferycznych	Przekroczenie wartości wskaźników ze sfer pozaspołecznych
-----------------	---	--	---	---

³ Analiza występowania przestrzeni zdegradowanej na obszarze Gminy Pobiedziska została przeprowadzona we współdziałaniu pracowników referatu Urzędu Gminy odpowiedzialnego za monitoring obiektów publicznych na terenie Gminy oraz mieszkańców podczas szerokich konsultacji społecznych przeprowadzanych podczas realizacji prac związanych z tworzeniem Programu Rewitalizacji. Wyniki badań wyodrębniły dwa obiekty będące własnością Gminy Pobiedziska, które wpisują się w definicję przestrzeni zdegradowanej. Pierwszy z nich to obiekt świetlicy wiejskiej w sołectwie Główna. obecny stan infrastrukturalny obiektu, nie pozwala na realizację podstawowych działań zwiększających aktywizację społeczną oraz wpływających na tworzenie się środowisk defaworyzowanych. Świetlica poza złym stanem technicznym, nie posiada niezbędnego wyposażenia, które umożliwiłoby osobom z grup defaworyzowanych tj. osoby w wieku poprodukcyjnym, bezrobotnych, dzieci i młodzieży. Opisywany budynek, obecnie w stanie, który utrudnia jego eksploatację, w przyszłości może również pełnić funkcje pomocnicze dla powstających organizacji pozarządowych. Kolejnym obiektem jest budynek PKP, więc w myśl brzmienia definicji przestrzeni zdegradowanej, jest to obiekt pokolejowy, nieużytkowany. Zatem ze względu na charakter procesów rewitalizacyjnych spełnia wszelkie przesłanki do zaadaptowania na rzecz aktywizacji społecznej.

Obszar miasta				
Obszar I	11,96	Tak	Przekroczenie	3
Obszar II	8,83	Nie	Przekroczenie	2
Obszar wiejski - sołectwa				
Bednary	13,89	Nie	Przekroczenie	2
Biskupice	0,85	Nie	Przekroczenie	1
Bocieniec	5,38	Nie	Przekroczenie	1
Borowo Młyn	2,01	Nie	Przekroczenie	1
Główna	12,66	Tak	Przekroczenie	3
Góra	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Jankowo	7,46	Nie	Przekroczenie	1
Jerzykowo	7,94	Nie	Przekroczenie	2
Kocanowo	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Kociałkowa Górka	19,03	Nie	Przekroczenie	2
Kołata	5,19	Nie	Przekroczenie	1
Latalice	4,76	Nie	Przekroczenie	1
Łagiewniki	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Podarzewo	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Polska Wieś	6,99	Nie	Przekroczenie	1
Pomarzanowice	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Promno	10,42	Nie	Przekroczenie	2

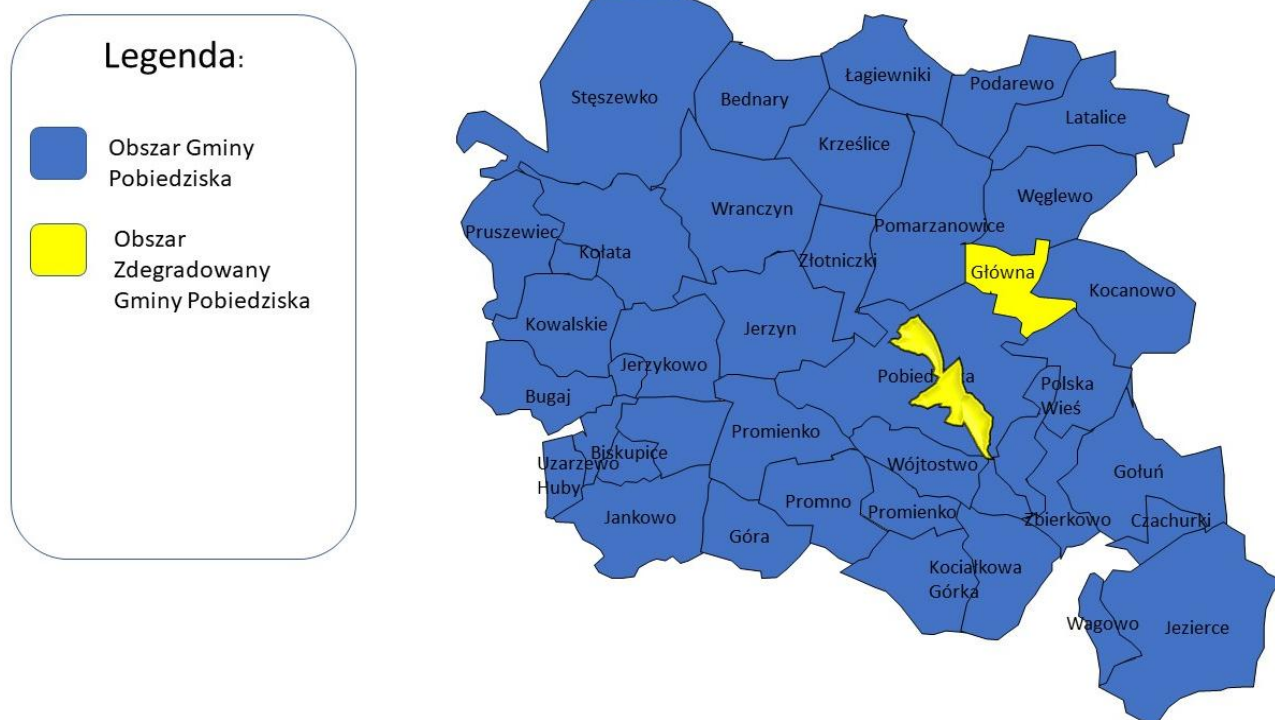
Stęszewko	14,77	Nie	Przekroczenie	2
Wagowo	15,69	Nie	Przekroczenie	2
Węglewo	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Wronczyn	0,00	Nie	Przekroczenie	1
Złotniczeki	10,45	Nie	Przekroczenie	1
Ogółem Gmina	7,60	Tak	Przekroczenie	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz zapisów dokumentu pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwa wielopolskiego za rok 2016”

Powyższe tabele przedstawiają wartości analizowanych wskaźników. Przekroczenia wartości w poszczególnych obszarach zostały oznaczone kolorem czerwonym, aby ułatwić analizę wskaźnikową wykorzystaną przy delimitacji. Ostatnia z kolumn, każdej z tabel, przedstawia podsumowanie poszczególnych etapów analizy. Zgodnie z przyjętym algorytmem wyznaczania obszarów zdegradowanych, tylko obszar z przekroczeniami min. 3 wskaźników ze sfery społecznej oraz z jednoczesnym przekroczeniem 3 wskaźników ze sfery pozaspołecznej. Tylko dwa z analizowanych obszarów spełniły wymagane minimum, są to: sołectwo Główna oraz Obszar I miasta Pobiedziska.

Z przeprowadzonej analizy wskaźnikowej wynika ze szczególnie duże nawarstwienie problemów ze sfery społecznej oraz technicznej, środowiskowej i gospodarczej występuje na Obszarze I, który został wyznaczony w mieście Pobiedziska. Na tym terenie wszystkie badane wskaźniki osiągają wartości mniej korzystne niż średnia dla całej Gminy Pobiedziska, co może stanowić pewną barierę w prawidłowym rozwoju społeczno-gospodarczym tego obszaru. Również sołectwie Główna badane wskaźniki wskazują na występowanie stanu kryzysowego, który dotyczy zarówno sfery społecznej jak i gospodarczej, środowiskowej oraz technicznej.

Mapa 7. Mapa obszaru zdegradowanego Gminy Pobiedziska

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony Obszar nr 1 obejmuje następujące ulice:

1. ul. Rieczna od nr 1 do 22
2. ul. Na Stoku
3. ul. Nowa od nr 1 do 8 i nr 10 i 12
4. ul. Fabryczna
5. ul. Dworcowa
6. ul. Wodna
7. ul. Poznańska od nr 1 do 40 i nr 44
8. ul. Dobra
9. ul. Pogodna
10. ul. Radosna
11. ul. Miła
12. ul. Zielona
13. ul. Krótka
14. ul. Tysiąclecia
15. ul. Księcia Przemysła I
16. ul. Kazimierza Odnowiciela
17. ul. Władysława Jagiełły
18. ul. Rynek
19. ul. Królowej Jadwigi
20. ul. Ogrodowa
21. ul. Wojska Polskiego
22. ul. Jeziorna
23. ul. Podgórna
24. ul. Różana
25. ul. Kwiatowa
26. ul. Armii Poznań
27. ul. Biedrzyckiego
28. ul. Powstańców Wielkopolskich
29. ul. Gen. T. Kutrzeby nr od 1 do 16
30. ul. Kaczyńska nr od 1 do 3
31. ul. Czerniejewska nr od 1 do 19 oraz 21, 23, 25 i 27
32. ul. Łąkowa – nr 10, 8 i 8A
33. ul. Podgórna – nr 2, 4, 6 i 8
34. ul. Gnieźnieńska
35. ul. Kiszowska
36. ul. Kostrzyńska
37. ul. Skośna
38. ul. Działkowa

5. OBSZAR REWITALIZACJI GMINY

Zgodnie z definicją zawartą w dokumencie pn. „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku, będących podstawą do stworzenia niniejszego opracowania, obszarem rewitalizacji nazywamy teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, głównie społecznych, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji musi spełniać jednocześnie dwa podstawowe warunki tj. nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Podczas delimitacji terenu Gminy Pobiedziska przeznaczonego do rewitalizacji brano pod uwagę przede wszystkim występujący na nim stan kryzysowy sfery społecznej, który w największym stopniu negatywnie oddziałuje na mieszkańców oraz hamuje rozwój gospodarczy danego terenu. Na podstawie analizy zebranych danych jako obszar rewitalizacji wskazano sołectwo Główna. Poza sołectwem do obszaru rewitalizacji włączono część miejską (Obszar nr I), w której występuje nadmierne skumulowanie problemów zwłaszcza społecznych. Ponadto Miasto Pobiedziska jako siedziba gminy pełni bardzo ważną i dominującą rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym tego regionu. Rewitalizacja prowadzona w centralnie położonym ośrodku będzie pozytywnie oddziaływała na pozostałe tereny gminy.

Jednak oprócz problemów społecznych w tych dwóch obszarach widoczne są również problemy ze sfery przestrzenno-funkcjonalna (występowanie przestrzeni zdegradowanej). Powierzchnia obszaru wybranego do rewitalizacji, w wyniku analizy wskaźnikowej, nie przekracza ustawowych 20% powierzchni oraz 30% ludności. Obszar zdegradowany został wybrany zgodnie z algorytmem opisanym w poprzednim rozdziale. Zatem obszar charakteryzuje się skumulowaniem negatywnych sytuacji oraz nie przekracza dopuszczalnej powierzchni oraz liczby mieszkańców. Toteż obszar zdegradowany został zgodnie z definicją włączony w całości do obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje 3% (570,7225 ha) powierzchni Gminy oraz jest zamieszkały przez 26,30% (4 670 mieszkańców) mieszkańców Gminy Pobiedziska.

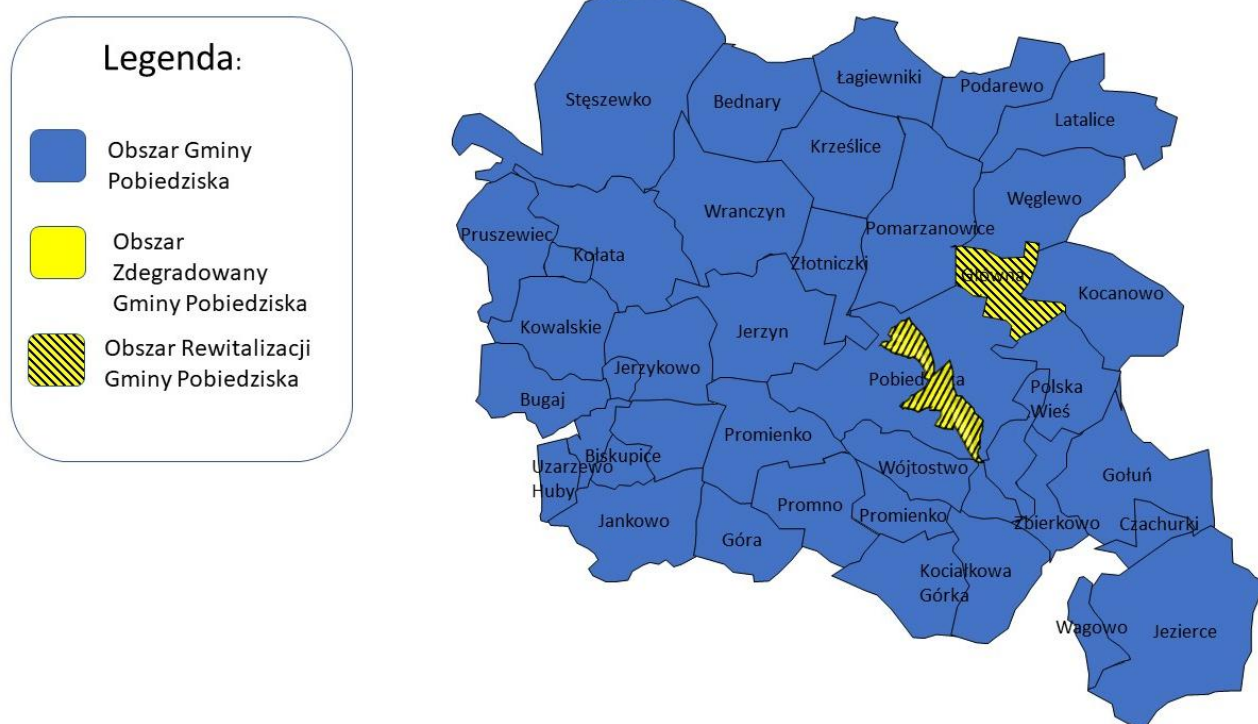
Tabela 7. Powierzchnia oraz ludność wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Obszar	Obszar Rewitalizacji	Udział OR na tle gminy (%)
powierzchnia ha	570,7225 ha	3%
liczba ludności	4 670	26,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy wskaźnikowej

Poniższy rysunek przedstawia zasięg oraz lokalizację obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pobiedziska, z uwzględnieniem obszarów zdegradowanych.

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji Gminy Pobiedziska

Źródło: Opracowanie własne

6. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Na wyznaczonym obszarze widoczne jest wyraźna koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale także gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W celu wiarygodnego ustalenia zjawisk kryzysowych, kwalifikujących ww. miejscowości do uznania za obszar rewitalizacji, przeprowadzono analizę ich sytuacji poprzez wykorzystanie następujących metod badawczych:

- a) analiza źródeł wtórnych – analiza aktualnych baz danych, w tym wewnętrznych (posiadanych w gminie) i zewnętrznych (np. PUP, OPS), dotyczących wybranych problemów z ww. 5 sfer;
- b) wywiady z pracownikami urzędu gminy odpowiedzialnymi za aktywność gminy w zakresie 5 ww. sfer, a szczególnie społecznej;
- c) wywiady z pracownikami OPS;
- d) spotkania i warsztaty z mieszkańcami gminy, a także z przedstawicielami sektora przedsiębiorstw i NGO w gminie;
- e) diagnoza obszaru na podstawie opracowanych dokumentów strategicznych np. strategii gminy oraz planów odnowy miejscowości, w których zostały wskazane problemy ze sfery technicznej oraz przestrzenno – funkcjonalnej.

Przeprowadzona analiza miała charakter kompleksowy, ponieważ obejmowała wszystkie istotne sfery z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych, tj.

- a) społeczną, która powinna zawierać pogłębione podejście do kwestii społecznych, głównie w zakresie: ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu kapitału społecznego;
- b) gospodarczą – w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- c) środowiskową – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- d) przestrzenno-funkcjonalną – w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług np. edukacji przedszkolnej lub niskiej jakości tych usług, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,

niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;

e) techniczną – w szczególności w zakresie stanu technicznego obiektów budowlanych.

Oprócz dużego nawarstwienia się na tym obszarze negatywnych zjawisk, w wyniku przeprowadzonej diagnozy porównano również potencjał obszarów wybranych do działań rewitalizacyjnych.

SFERA SPOŁECZNA

Działania rewitalizacyjne są skierowane przede wszystkim na zmniejszenie lub niwelowanie negatywnych zjawisk zwłaszcza w sferze społecznej, która obejmuje takie zagadnienia jak bezrobocie, niski poziom edukacji, wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, nadmierne uzależnienie od pomocy społecznej.

a) Demografia

Tabela 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym

Wyszczególnienie	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Obszar miasta		
Obszar I	20,60%	34,00%
Obszar wiejski		
Główna	14,35%	22,52%
Ogółem Gmina	16,42%	26,46%

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy danych w powyższej tabeli wynika, iż problem nadmiernej liczby osób w wieku poprodukcyjnym występuje na Obszarze I miasta Pobiedziska. Udział osób starszych w strukturze społeczeństwa na tym obszarze jest wyższy niż w na terenie całej Gminy Pobiedziska. Szczegółowe dane dla całej Gminy znajdują się w podrozdziale 3.2. Demografia. Dlatego z uwagi na duży udział tej grupy wiekowej w ogóle społeczeństwa, jednym z wyzwań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Pobiedziska powinny być działania skierowane do seniorów, aby zmniejszyć ryzyko ich wykluczenia i marginalizacji w życiu lokalnej społeczności.

b) Bezrobocie

Tabela 9. Bezrobocie na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Obszar miasta			
Obszar I	2,12%	0,93%	26,32%
Obszar wiejski			
Główna	1,99%	0,66%	33,33%
Ogółem Gmina	2,17%	0,97%	30,00%

Źródło: Opracowanie własne

Duży poziom bezrobocia zdiagnozowano na Obszarze nr I, a także w sołectwie Główna, gdzie duży odsetek osób bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 24 miesięcy.

c) Pomoc Społeczna

Tabela 10. Pomoc społeczna na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Obszar miasta		
Obszar I	3,56%	24,55%
Obszar wiejski		
Główna	0,00%	17,31%
Ogółem Gmina	4,41%	22,25%

Źródło: Opracowanie własne

Na całym wyznaczonym obszarze rewitalizacji w mieście widoczne uzależnienie mieszkańców od świadczeń z pomocy społecznej, co świadczy o tym, że wiele osób i rodzin w tej części gminy zmagają się z tzw. niesamodzielnością ekonomiczną i ubóstwem. Narastanie problemów społecznych związanych z trudną sytuacją ekonomiczną mieszkańców czasami skutkuje pogłębianiem się sytuacji kryzysowej, która często prowadzi do wzrostu przestępczości, alkoholizmu i narkomanii, zarówno wśród dorosłych, jak i młodzieży oraz może mieć wpływ na niskie wyniki osiągnięte na egzaminach zewnętrznych. Dlatego ważne jest przekazywanie pozytywnych wzorów oraz postaw dzieciom i młodzieży, które wywodzą się z rodzin korzystających z pomocy społecznej.

d) Edukacja

Cały obszar rewitalizacji po analizie wyników osiągniętych na sprawdzianie szóstoklasistów/egzaminie gimnazjalnym został zaliczony do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum, w których wyniki osiągnięte na egzaminach zewnętrznych są niższe niż średnia dla województwa.

SFERA GOSPODARCZA

Sfera gospodarcza jest ważnym wykładnikiem poziomu życia mieszkańców, ponieważ ma wpływ przede wszystkim na zatrudnienie. Przeprowadzona analiza obejmuje głównie liczbę podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie objętym rewitalizacji, ale też kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Stan rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ma wpływ przede wszystkim na poziom bezrobocia oraz stopień uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Obszar miasta		
Obszar I	11,96	6,32
Obszar wiejski		
Główna	12,66	25,32
Ogółem Gmina	7,60	6,46

Źródło: Opracowanie własne

Według danych opublikowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, liczba działających w Gminie Pobiedziska podmiotów gospodarczych spada: w 2014 w roku wynosiła 995, w 2015 roku – 993 a w 2016 roku – 983. Spada również liczba otwieranych działalności gospodarczych (ze 125 w 2014 roku do 118 w 2015 roku i 120 w 2016 roku) a wzrasta liczba zamykanych (w 2014 zamknięte zostały 93 działalności, w 2015 roku 116 roku, a w 2016 roku 141). Takie same tendencje zaobserwować można na obszarze rewitalizacji: w 2014 roku liczba działalności gospodarczych wynosiła 306, w 2015 roku – 296, a w 2016 roku 281. Liczba otwieranych działalności gospodarczych spada: z 33 w 2014

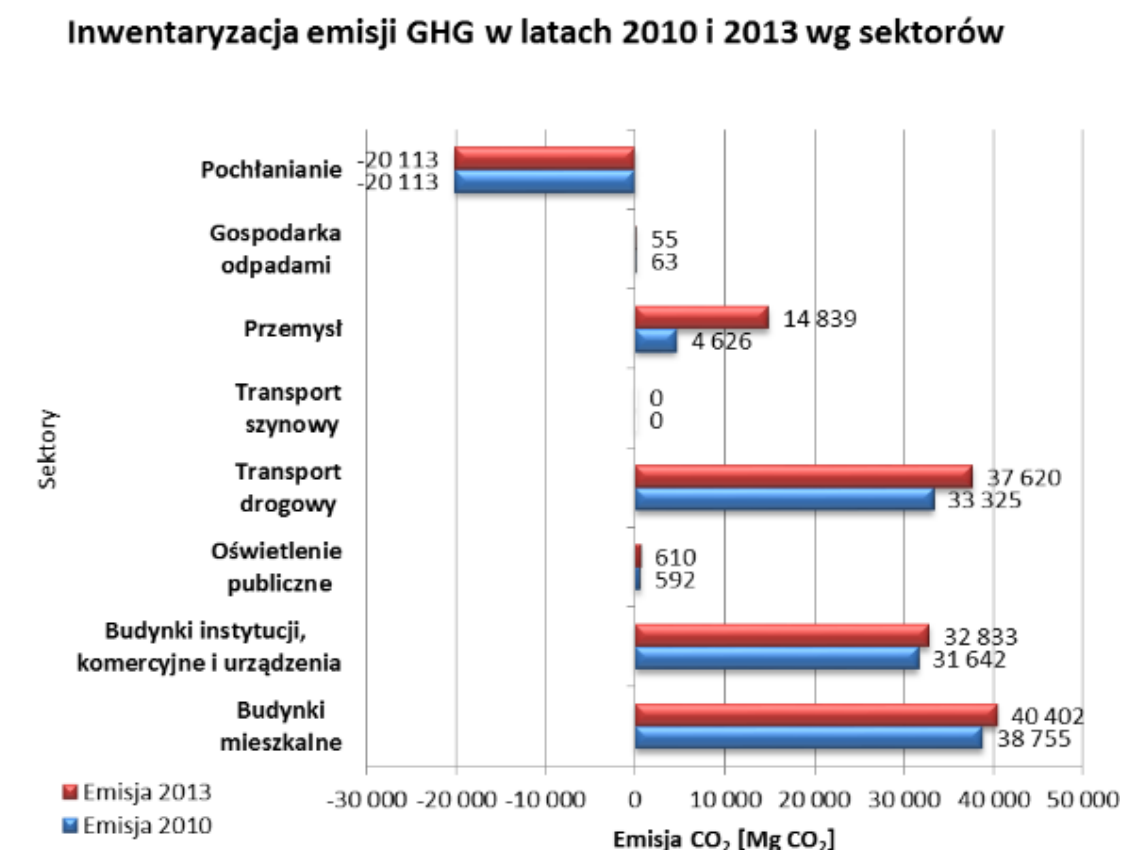
roku, do 32 w 205 i 28 w 2016, a liczba zamykanych roślin: w 2014 roku wynosiła 23, w 2015 roku 47 a w 2016 roku aż 53.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Na obszarze rewitalizacji odnotowano przekroczenie dopuszczalnych przekroczeń szkodliwych substancji w powietrzu atmosferycznym.⁴ Główne ciągi komunikacyjne przebiegające przez teren gminy są źródłem zanieczyszczenia powietrza. W sezonie grzewczym zanieczyszczenie powietrza wzrasta – z uwagi na to, że w większości budynki mieszkalne ogrzewane są w oparciu o węgiel i miął węglowy.

Niekorzystna sytuacja na terenie Gminy Pobiedziska w sferze środowiskowej była już widoczna podczas inwentaryzacji emisji CO₂, która została przeprowadzona na potrzeby opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Pobiedziska.

Wykres 11. Inwentaryzacja emisji CO₂ w Gminie Pobiedziska w roku 2010 i 2013 wg sektorów

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Pobiedziska

⁴ Informacja na podstawie dokumentu pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwa wielopolskiego za rok 2016”

Analiza porównawcza uzyskanych wyników inwentaryzacji emisji, która została przeprowadzona w roku 2010 i 2013 w podziale na sektory wskazuje, iż w 2013 w większości sektorów działalności Gminy objętych inwentaryzacją (wyjątek stanowi gospodarki odpadami) odnotowano wzrost wielkości emisji. Największy procentowy wzrost emisji zarejestrowano w sektorze przemysłu (10213MgCO₂e/220,77%). Zwiększenie wielkości emisji odnotowano też w sektorach: transport drogowy (4295MgCO₂e/12,89%), budynki mieszkalne (1 647Mg CO₂e/4,25%) oraz budynki instytucji, komercyjne i urzędnia (1191MgCO₂e/3,76%). Jedynie w sektorze gospodarki odpadami zanotowano spadek wielkości emisji na poziomie 8Mg CO₂e/12,70%.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ TECHNICZNA

Istotny dla lokalnej społeczności jest dostęp do podstawowych usług, czy też dóbr publicznych zapewniających możliwość zaspokojenia minimum egzystencji na danym obszarze. Niebagatelną rolę w rozwoju danego obszaru odgrywa infrastruktura publiczna taka jak: świetlice oraz inne obiekty infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej, dlatego na obszarze rewitalizacji nieodzowna jest interwencja w tym zakresie.

Na potrzeby opracowania analizy SWOT wykorzystano dane z przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, diagnozę potrzeb i stanu infrastruktury ze strategii gminy oraz planów odnowy miejscowości. Źródłem informacji na temat stanu istniejącej infrastruktury oraz problemów społecznych były również spotkania z mieszkańcami.

Analiza SWOT ma na celu syntetyczne ujęcie uproszczonej diagnozy gminy i uporządkowanie zawartych w niej informacji, które zostały podzielone na cztery grupy:

S	STRENGTHS	→	mocne strony
W	<i>Weaknesses</i>	→	słabe strony
O	<i>Opportunities</i>	→	Szanse
T	<i>Threats</i>	→	Zagrożenia

W przedstawionej poniżej analizie mocne i słabe strony (czynniki wewnętrzne) odnoszą się do stanu obecnego gminy, natomiast jako szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne) przedstawione zostały możliwe zjawiska, które w przyszłości mogą wpływać na rozwój Gminy Pobiedziska.

Tabela 12. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji Gminy Pobiedziska

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potencjał historyczny obszaru rewitalizacji; ➤ Funkcjonowanie organizacji pozarządowych; ➤ Istnienie przestrzeni pod zagospodarowanie społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak lub niska skuteczność systemów wsparcia grup marginalizowanych; ➤ Utrudniony dostęp kobiet do rynku pracy; ➤ Brak zorganizowanych form opieki dla osób starszych i mechanizmów ich aktywizacji; ➤ Mała atrakcyjność obszaru dla osób młodych (brak oferty spędzania wolnego czasu, mała atrakcyjność lokalnego rynku pracy); ➤ Problem stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej; ➤ Zły stan budynków użyteczności publicznej; ➤ Niska aktywność społeczna mieszkańców obszarów rewitalizacji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji; ➤ Zwiększająca się liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji; ➤ Możliwość pozyskania znacznych środków z UE na potrzeby lokalnego rozwoju; ➤ Wzrost poziomu kapitału 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzenie się społeczeństwa; ➤ Odpływ z terenów rewitalizowanych młodzieży; ➤ Wykluczenie z życia społecznego osób starszych, bezrobotnych.

społecznego;

➤ Rewitalizacja terenów

zdegradowanych;

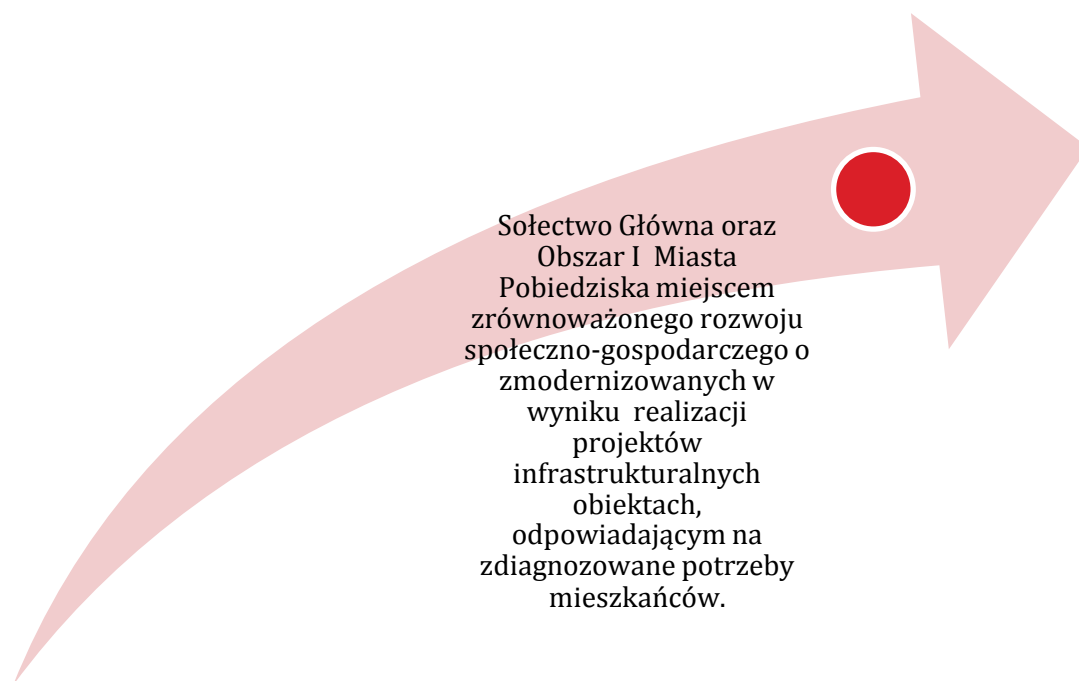
➤ Poprawa jakości rynku pracy.

Źródło: Opracowanie własne.

Wizja wskazuje zasadniczy kierunek działań jaki postawiła przed sobą Gmina Pobiedziska. Bardzo istotne jest zaplanowanie takich działań, które zlikwidują, bądź też zminimalizują wpływ negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, zdiagnozowanych podczas procesu delimitacji. Ponadto pozwala ona na nakreślenie pożądanego stanu docelowego, będącego celem podejmowanych działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Podstawą do sformułowania wizji wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego była przeprowadzona diagnoza negatywnych czynników ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Realizacja wszystkich zaplanowanych w LPR zadań powinna wpłynąć się na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji, ale również pośrednio całej Gminy Pobiedziska.

Wizja obszaru rewitalizacji po zakończeniu działań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023 brzmi następująco:

Schemat 3. Wizja stanu obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Pobiedziska dzięki realizacji zaplanowanych do 2023 roku działań społecznych oraz infrastrukturalnych, których priorytetem jest zapewnienie dobrych warunków życia dla mieszkańców, doprowadzi do zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji.

Działania podjęte na obszarze rewitalizacji będą oddziaływać szczególnie silnie na całą Gminę. Zaplanowane działania nie mają charakteru wyłącznie kulturalnego, edukacyjnego i rekreacyjnego, mają one także wpływ na integrację międzypokoleniową, włączenie osób zagrożonych wykluczeniem, rozwój gospodarczy, promocję właściwych postaw, np. takich jak:

- zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności;
- motywacja do nauki, zrozumienie zasadności zdobywania wykształcenia;
- nauka przez całe życie;
- zaradność życiowa;
- aktywność i zdrowy styl życia;
- wzrost aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.

Promowane będą wartości i zachowania pomagające przezwyciężyć bariery i niemoc, ale też mogące przynieść wymierne rezultaty ekonomiczne poszczególnym mieszkańcom i całej społeczności, także w postaci wzrostu aktywności gospodarczej na terenie Gminy, czy włączenia osób nieaktywnych w życie społeczne.

8. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych połączonych ze szczegółową diagnozą wyznaczono obszar rewitalizacji na terenie Gminy Pobiedziska, na którym zidentyfikowano problemy związane przede wszystkim ze sferą społeczną, techniczną oraz przestrzenno-funkcjonalną. W oparciu o zidentyfikowane problemy sformułowany został cel główny, którego osiągnięcie będzie zależało od realizacji poszczególnych przedsięwzięć na terenach przewidzianych do rewitalizacji na obszarze Gminy Pobiedziska do 2023 roku.

Schemat 4. Cel główny i kierunki działań

Cel główny: Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz rozwój dzieci i młodzieży.

Aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców

Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych

Aktywizacja osób starszych

Rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony cel główny został opisany za pomocą mierzalnych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Do celu głównego rewitalizacji przypisano odpowiednie kierunki działań. Są one odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, a ich realizacja pozwoli na osiągnięcie założonego celu.

Cel główny: Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz rozwój dzieci i młodzieży.

Cel główny został sformułowany na podstawie wyników przeprowadzonej diagnozy Gminy Pobiedziska oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Zakłada przede wszystkim działania zmierzające do wzrostu aktywności społeczno-zawodowej osób z grup defaworyzowanych. Cel główny będzie realizowany poprzez działania ukierunkowane na poszczególne obszary tj. społeczny oraz infrastrukturalny, który ma charakter uzupełniający w stosunku do działań „miękkich”.

- **Aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców**

W ramach tego kierunku działania przewidziano warsztaty, szkolenia oraz zajęcia skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy ze względu na zdiagnozowaną sytuację kryzysową znaleźli się w grupie defaworyzowanej. Zaplanowane działania o komponentie społecznym mają na celu zminimalizowanie problemów społeczno-gospodarczych z jakimi spotykają się na co dzień mieszkańcy sołectwa Główna oraz Obszaru I w mieście Pobiedziska.

- **Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych**

W ramach tego działania zakłada się organizację zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych: tj. seniorów, dzieci (w tym w wieku przedszkolnym), osób niepełnosprawnych oraz organizację cyklicznych imprez sportowych, które wpłyną na uatrakcyjnienie czasu wolnego oraz wzrost aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji.

- **Aktywizacja osób starszych**

Z racji zdiagnozowania problemu starzejącego się społeczeństwa nieodzowne jest zaplanowanie działań skierowanych do tej grupy społecznej np. zajęcia edukacyjne, warsztaty, wykłady specjalistów, pomoc zdrowotna dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem, zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnozdrowotnej, przeciwdziałanie izolacji i samotności osób starszych – integracja międzypokoleniowa.

- **Rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej.**

Jako uzupełnienie działań o charakterze stricte społecznym przewiduje się w ramach powyższego kierunku działania infrastrukturalne zarówno w sołectwie Główna jak i w mieście Pobiedziska. Wzrośnie jakość przestrzeni publicznej, co ma znaczenie nie tylko wizerunkowe, ale również jest ważnym czynnikiem integrującym lokalną społeczność oraz wzmacniającym jej poczucie przynależności. Rezygnacja z zaplanowanych projektów infrastrukturalnych (modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna, adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach, Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach, rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a) będzie miała negatywny wpływ na wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Realizacja zamierzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma na celu poprawę spójności społecznej poprzez umożliwienie dogodniejszego dostępu do usług społecznych, kulturalnych oraz rekreacyjnych.

9. LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W celu wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023” zaplanowano szereg działań. Najważniejszy w rewitalizacji jest aspekt społeczny, dlatego trzeba przede wszystkim podjąć działania ukierunkowane na zmniejszenie lub likwidację negatywnych zjawisk społecznych, występujących na danym obszarze (tzw. działania „miękkie” finansowane ze środków EFS). Dla osiągnięcia założonych efektów społecznych rewitalizacji niezbędne jest także zrealizowanie projektów infrastrukturalnych „twardych”, finansowanych ze środków EFRR, które będą miały charakter uzupełniający wobec działań „miękkich” dokonano podziału przedsięwzięć rewitalizacyjnych na główne oraz uzupełniające. Jako przedsięwzięcia główne zakwalifikowano wszelkie działania, bez których realizacja celu głównego rewitalizacji nie jest możliwa, a tym samym nie rozwiąże się zdiagnozowanych sytuacji problemowych. Pozostałe przedsięwzięcia to tzw. uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których realizacja również przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji. Mają one na celu również eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Tabela 13. Lista projektów głównych

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie (nr, nazwa) Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu						
			Podmioty realizujące projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zintegrowanie projektów
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sołectwo Główna	<ul style="list-style-type: none"> CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz rozwój dzieci i młodzieży 								
	<p>Kierunki działań: Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych Aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców Rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczanej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej Aktywizacja osób starszych</p>								
	1. Aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna	Społeczny	Gmina Pobiedziska	- organizacja sportowych i kulturalnych wydarzeń, - integracja mieszkańców poprzez organizację zajęć dla dzieci i rodziców oraz seniorów	Główna	50 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 100	listy obecności, dokumentacja fotograficzna	Projekt będzie realizowany w obiekcie, który zostanie zmodernizowany w ramach zadania nr 5.
Obszar I miasta Pobiedziska	2. Rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a	techniczny	Gmina Pobiedziska	- rozbiorka części lub całej hali sportowej oraz remont części socjalnej, - rewitalizacja otoczenia hali i przyległych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	Obszar I miasta Pobiedziska	1 500 000,00 zł	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-1 szt.	protokół odbioru robót	1,4 Zmodernizowanie infrastruktury sportowej pozwoli na organizację zajęć sportowo – rekreacyjnych dla wszystkich grup społecznych.

Obszar I miasta Pobiedziska	3.Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych	Społeczny	Gmina Pobiedziska	- plenerowe kino letnie, - Coroczne Dni Pobiedzisk, - Coroczne Jarmarki Świąteczne	Obszar I miasta Pobiedziska	300 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 500	listy obecności, dokumentacja fotograficzna	Projekt będzie realizowany w oparciu o infrastrukturę, która zostanie zmodernizowana w ramach zadania pn. Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach.
Obszar I miasta Pobiedziska	4.Organizacja zajęć dla seniorów	Społeczny	Gmina Pobiedziska	- zajęcia edukacyjne, warsztaty, wykłady specjalistów; - pomoc zdrowotna dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem, zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnozdrowotnej; - przeciwdziałanie izolacji i samotności osób starszych – integracja międzypokoleniowa,	Obszar I miasta Pobiedziska	50 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 50	listy obecności, dokumentacja fotograficzna	Projekt będzie realizowany w obiekcie, który zostanie zmodernizowany w ramach zadania nr 6.

Sołectwo Główna	5.Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna	techniczny	Gmina Pobiedziska	- pełnobrażowy remont z przebudową budynku świetlicy wiejskiej, - adaptacja budynku do wydarzeń kulturalnych i integracyjnych, - zagospodarowanie otoczenia świetlicy i przyległych terenów publicznych.	Główna	300 000,00 zł	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-1 szt.	protokół odbioru robót,	W zmodernizowanej infrastrukturze będzie realizowany projekt „miękki” nr 1. Infrastruktura techniczna jest niezbędna do przeprowadzenia warsztatów, szkoleń, spotkań integrujących lokalną społeczność oraz niwelujących zdiagnozowane problemy.
Obszar I miasta Pobiedziska	6.Adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach	techniczny	Gmina Pobiedziska	- adaptacja pomieszczeń do dziennego pobytu seniorów	Obszar I miasta Pobiedziska	250 000,00 zł	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-1 szt.	protokół odbioru robót.	W zmodernizowanej infrastrukturze będzie realizowany projekt „miękki” nr 4. Dzięki interwencji infrastrukturalnej w budynku PKP powstanie miejsce dla osób w wieku poprodukcyjny, które stworzy możliwość przeprowadzenia warsztatów i spotkań edukacyjnych, zdrowotnych oraz aktywizujących dla osób starszych.

Tabela 14. Lista projektów uzupełniających

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie (nr, nazwa) Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu						
			Podmioty realizujące projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zintegrowanie projektów
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Obszar I miasta Pobiedziska	<ul style="list-style-type: none"> CEL REWITALIZACJI: Aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie partycypacji w życiu społecznym ludności zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz rozwój dzieci i młodzieży 								
	<p>Kierunki działań: Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego dzieci, młodzieży i osób starszych Aktywizacja społeczno-kulturalna oraz zawodowa mieszkańców Rozwój i modernizacja infrastruktury przeznaczanej na cele aktywizacji społecznej oraz gospodarczej</p>								
	Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach	techniczny	Gmina Pobiedziska	- pełnobranżowy remont płyty rynku, - dostosowanie płyty rynku do organizacji wydarzeń kulturalnych, - rewitalizacja zagospodarowania małej architektury i zieleni, - budowa budynku publiczno/socjalnego	Obszar I miasta Pobiedziska	3 000 000,00 zł	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-1 szt.	protokół odbioru robót	Zrewitalizowana infrastruktura będzie wykorzystana na potrzeby projektu „miękkiego” nr 3. W wyniku realizacji projektu nastąpi dostosowanie płyty rynku do organizacji wydarzeń kulturalnych oraz imprez plenerowych, które będą pozytywnie wpływać na aktywność społeczną na obszarze

									rewitalizacji.
Obszar I miasta Pobiedziska, sołectwo	Poprawa dostępu do usług społecznych wspierających rodzinę i rodzinną pieczę zastępczą na terenie MOF Poznania	społeczny	Gmina Pobiedziska/ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach	- zatrudnienie asystentów rodziny w Gminie Pobiedziska, - usługi specjalistyczne dla rodzin w kryzysie w Gminie Pobiedziska. Projekt będzie pozytywnie wpływał na OR oraz cały obszar gminy.	Obszar I miasta Pobiedziska, sołectwo Główna (docelowo cały obszar gminy)	567 510,80 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 15	listy obecności, dokumentacja projektowa i fotograficzna	
Obszar I miasta Pobiedziska	Organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych	Społeczny	Gmina Pobiedziska	Organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych: - seniorzy, - dzieci (w tym w wieku przedszkolnym) - osoby niepełnosprawne oraz organizacja cyklicznych imprez sportowych, które wpłyną na uatrakcyjnienie czasu wolnego mieszkańców Gminy Pobiedziska	Obszar I miasta Pobiedziska	200 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 300	listy obecności, dokumentacja fotograficzna	Projekt będzie realizowany w obiekcie, który zostanie zmodernizowany w ramach zadania nr 2.

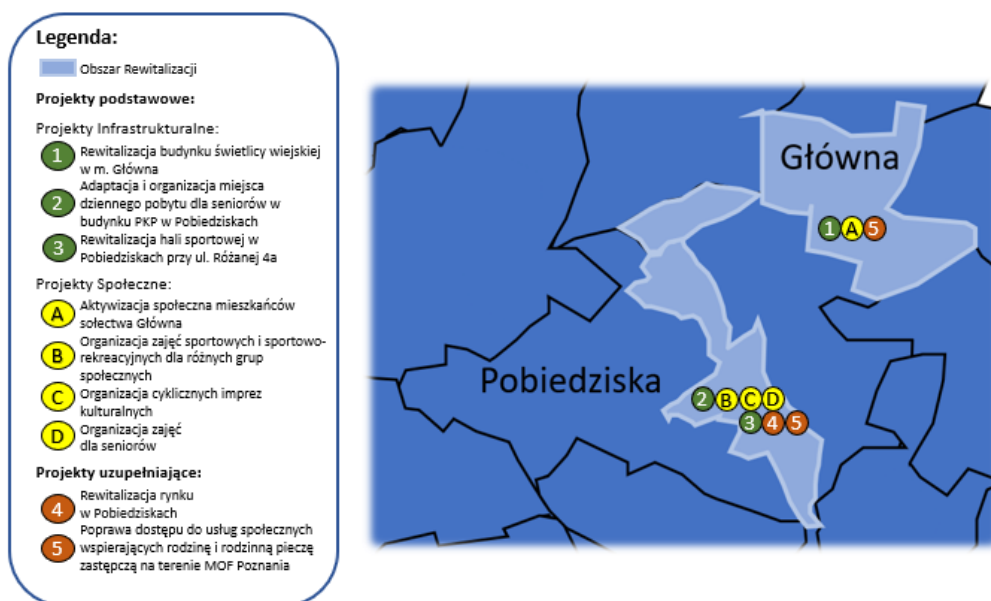
10. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM POGRA MEM REWITALIZACJI

Komplementarność projektów została zapewniona już na samym początku tj. na etapie planowania oraz konsultowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023”. Wszystkie opisane w poprzednim rozdziale działania mają działać w sposób komplementarny, zgodnie z definicją komplementarności opisaną w rozdziale 1. Wprowadzenie i metodologia, oznacza to, że ich realizacja w pełni wpływać będzie na zminimalizowanie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na terenie Gminy Pobiedziska.

➤ Komplementarność przestrzenna

Zgodnie z wytycznymi wszystkie projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze o szczególnie dużym nasileniu stanu kryzysowego. Jednak zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż tylko wyznaczony podczas delimitacji obszar rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne będą pozytywnie wpływać na mieszkańców całego OR i pozostałych miejscowości wiejskich. Oddziaływanie w wybranych punktach wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców (zwłaszcza w zakresie sfery społecznej) całego obszaru Gminy Pobiedziska. Poniższy schemat wskazuje rozkład poszczególnych projektów na obszarze rewitalizacji oraz powiązanie interwencji w ramach działań „twardych” i „miękkich”.

Schemat 5. *Miejsce realizacji projektów rewitalizacyjnych*

Źródło: Opracowanie własne

➤ Komplementarność międzyokresowa

Przedsięwzięcia, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023” są komplementarne wobec innych już zrealizowanych projektów w latach 2007 – 2013 m.in. z RPO woj. wielkopolskiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ze środków własnych gminy oraz innych krajowych źródeł dofinansowania. Zrealizowane projekty miały przede wszystkim na celu poprawę infrastruktury technicznej budynków oraz miejsc użyteczności publicznej na terenie gminy. Zmodernizowana infrastruktura jest wykorzystywana na cele aktywności społeczno-zawodowej różnych grup wiekowych.

Tabela 15. Projekty zrealizowane w perspektywie 2007 – 2013

Tytuł projektu	Źródło finansowania projektu	Okres realizacji	Całkowita wartość projektu [PLN]	Kwota Dofinansowania PLN
Budowa kompleksu sportowo-edukacyjnego przy Zespole Szkół w Pobiedziskach	fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 działanie: 5.2. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, w tym kształcenia ustawicznego poddziałanie:	06.03.2009-30.11.2010	13 380 629.00 zł	5 694 932.46 zł

	Schemat I Projekty z zakresu wsparcia infrastruktury edukacyjnej dziedzina: nauka i edukacja			
Redukcja zużycia energii i emisji zanieczyszczeń budynków użyteczności publicznej w Gminie Pobiedziska	fundusz: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 działanie: 3.2. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku poddziałanie: Schemat II. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym system grzewczy dziedzina: energetyka	21.09.2007- 14.11.2011	3 012 202,10 zł	2 229 920,71 zł
Remont budynku świetlicy wiejskiej w m. Latalice	PROW 2007-2013 Odnowa i rozwój wsi	19.07.2013- 17.03.2014	569 416,11 zł	150 500,00 zł
Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Wagowie	PROW 2007-2013	06.12.2010- 27.02.2012	279 720, 00 zł	258 097,00 zł
Skate Park Jerzykowo	PROW 2007-2013	11.07.2011- 23.08.2011	193 644,22 zł	65 185,00 zł
Remont nawierzchni jezdni i chodników oraz zagospodarowanie terenów zielonych w centrum wsi Pomarzanowice	PROW 2007-2013	18.07.2011- 30.08.2011	281 393,97 zł	114 414,00 zł
Remont świetlicy wiejskiej Kołata	PROW 2007-2013	05.07.2011- 31.08.2011	45 212,97 zł	29 406,80 zł
Budowa budynku gospodarczego na targowisku w Pobiedziskach	PROW 2007-2013	08.10.2012- 10.12.2012	89 682,40 zł	54 684,39
Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Jankowie	PROW 2007-2013	23.07.2012- 30.09.2012	13 411,92 zł	7 632,80 zł

Źródło: Opracowanie własne

Realizowane przedsięwzięcia w sposób bezpośredni bądź pośredni dotyczyły poprawy sytuacji w gminie oraz aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców, w tym zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

➤ Komplementarność problemowa

Wybór działań, które będą realizowane w ramach LPR, został przeprowadzony szczegółową diagnozą gminy oraz wyznaczonych obszarów rewitalizacji Gminy Pobiedziska (z uwzględnieniem sfery społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz gospodarczej). Działania, które w ramach niniejszego dokumentu zostaną zrealizowane na terenie Gminy Pobiedziska będą się wzajemnie dopełniały i kompleksowo oddziaływały na obszar rewitalizacji. Wszystkie działania w ramach LPR będą zmierzały do zminimalizowania, bądź zniwelowania istniejących problemów, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy. W tabeli poniżej zaprezentowano sfery oddziaływania zaplanowanych głównych oraz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Kolorem niebieskim zaznaczono występowanie oddziaływania przedsięwzięcia na określone sfery. Należy zauważyć, że większość przedsięwzięć ma wpływ na zniwelowanie problemów w kilku sferach, co świadczy o zachowaniu komplementarności problemowej w planowanych działaniach.

Tabela 16. Sfery oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO	SFERA ODDZIAŁYWANIA				
	społeczna	gospodarcza	przestrzenno- funkcjonalna	środowisk owa	techniczna
Aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna					
Organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych					
Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych					
Organizacja zajęć dla seniorów					
Rewitalizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna					
Adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach					
Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach					
Rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a					
Poprawa dostępu do usług społecznych wspierających rodzinę i rodzinną pieczę zastępczą na terenie MOF Poznania					

Źródło: Opracowanie własne

Projekty uwzględnione na wyznaczonym obszarze rewitalizacji będą miały wpływ na niwelowanie lub zmniejszenie zdiagnozowanych problemów nie tylko w miejscu swojej lokalizacji, ale również na terenie całego obszaru rewitalizacji. Szerokie spectrum działania mają przede wszystkim projekty o charakterze społecznym, które zostały zaplanowane w ramach środków z EFS. Będą one realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury zmodernizowanej lub powstałej w ramach środków z EFRR.

➤ Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zgodność z zasadą komplementarności proceduralno-instytucjonalnej została szerzej opisana w rozdziale System zarządzania realizacją programu rewitalizacji. Całość przebiegu procesu realizacji założeń niniejszego programu będzie nadzorowana przez specjalnie do tego powołany Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji (szczegółowy opis w rozdziale 13 i 14). Zespół został stworzony, aby zapewnić pełną partycypację wszystkich ostatecznych beneficjentów Programu, tj. władz samorządowych, lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji społecznych, radnych oraz mieszkańców.

➤ Komplementarność finansowa

Szczegółowe zastosowanie zasady komplementarności finansowej zostało zaprezentowane w rozdziale 12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty rewitalizacyjnej zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków własnych Gminy Pobiedziska, bez ryzyka tzw. „podwójnego finansowania”. Na każdym wyznaczonym do rewitalizacji obszarze zaplanowane zostały działania „miękkie”, które wraz z projektami infrastrukturalnymi będą pozytywnie wpływały na niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Finansowanie zostało dobrane w taki sposób, aby jak najefektywniej zrealizować cele „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023”.

11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Głównym złożeniem działań przy opracowywaniu programu rewitalizacji było zapewnienie pełnej i różnorodnej partycypacji społecznej przez wykorzystanie różnych technik i narzędzi aktywizacji i włączenia. Zaproponowane narzędzia/techniki obejmowały zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badań, co pozwoliło na pomiar skali różnych opinii i uwag, ale także dogłębne poznanie przyczyn i źródeł problemów/sugestii. Dzięki temu udział grup interesu na każdym etapie był realny i optymalny dla LPR, a także sprawny. Zapewniono mieszkańcom udział pośredni, ale również bezpośredni, co umożliwiło skonfrontowanie pewnych wypracowanych rozwiązań i zebranie propozycji. Stosowano dojrzałe formy partycypacji: współdecydowanie, uczestnictwo i kontrolę obywatelską.

Wszystkie działania zostały zaplanowane w taki sposób, aby trafiły do różnych grup interesariuszy, jak: mieszkańcy OZ i OR, właściciele, użytkownicy wieczyści i zarządzający nieruchomościami z OZ i OR, podmioty prowadzące/planujące działalność gospodarczą i społeczną (NGO), JST oraz organy władzy publicznej.

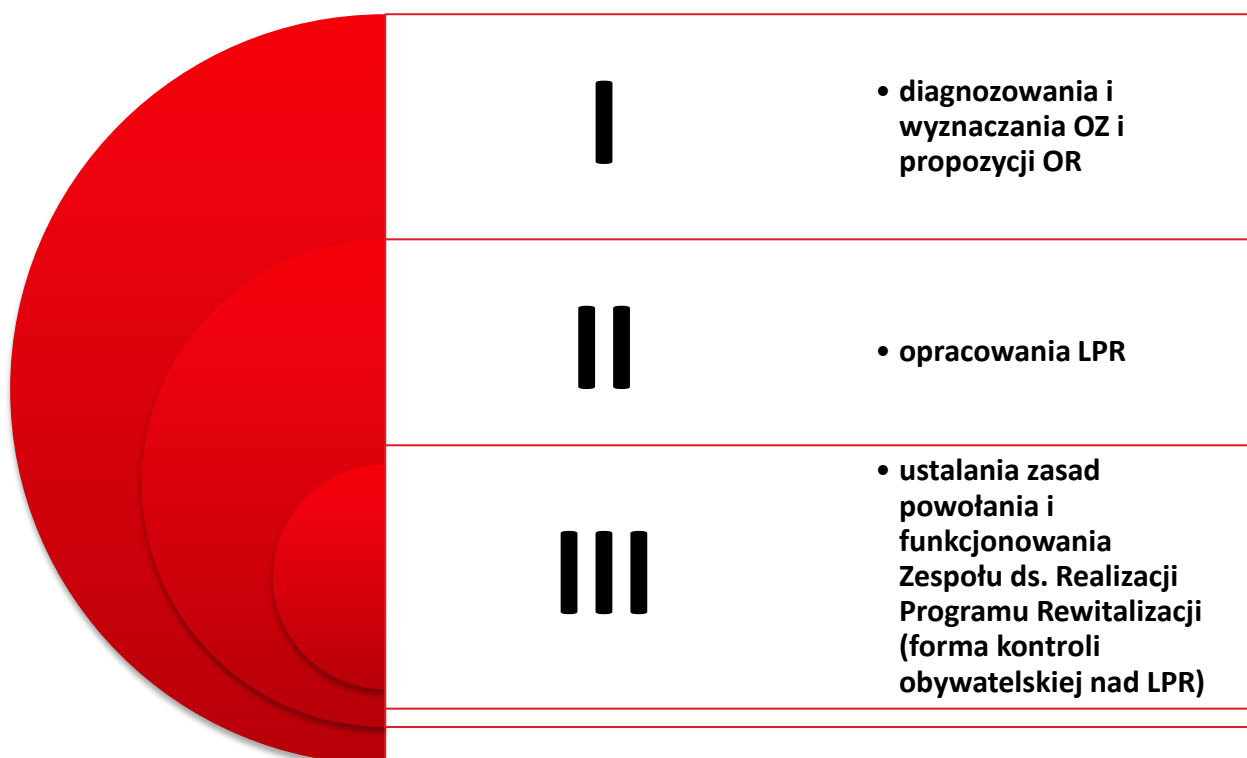
Na etapie opracowywania programu rewitalizacji powołano gminny Zespół ds. Rewitalizacji, który usprawnił i nadzorował partycypację społeczną (zespół został opisany w rozdziale 13). Działania poprzedzone były szeroką kampanią informacyjną, m.in.:

- na stronie internetowej gminy,
- plakaty w urzędzie gminy i głównych pkt gminy,
- informacja w prasie lokalnej i in.

Powyższe działania zapewniły aktywne uczestnictwo mieszkańców gminy Pobiedziska w procesie planowania działań rewitalizacyjnych, co zapewniło w końcowym rezultacie stworzenie programu na miarę potrzeb mieszkańców będących adresatami rewitalizacji. Nad całością działań promujących rewitalizację i zachęcających do aktywnego włączenia się szerokiej grupy interesariuszy czuwał Zespół ds. Rewitalizacji.

Partycypacja społeczna była realizowana na trzech głównych płaszczyznach tematycznych:

Schemat 6. Działania w ramach partycypacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne

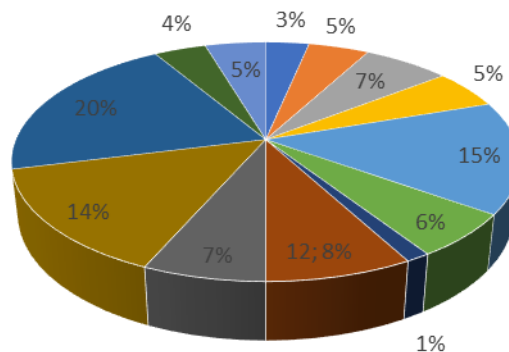
Zbieranie uwag/sugestii było realizowane poprzez skierowanie do wszystkich grup interesariuszy :

- ankiety bezpośredniej (papierowej oraz dostępnej online),
- wywiad grupowy pogłębiony (fokus) połączony z warsztatami roboczymi.

W celu zapewnienia udziału jak największej liczby mieszkańców w procesie opracowywania LPR zorganizowano spotkanie oraz warsztaty sołectwach w Urzędzie Miasta i Gminy w Pobiedziskach. Przedmiotem warsztatów była analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Pobiedziska, obszarów wymagających wsparcia (tzw. zdegradowanych) oraz obszarów typowanych do rewitalizacji, a także proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Równocześnie udostępniono ankiety bezpośrednie w wersji papierowej oraz elektronicznej. Wyniki konsultacji analizowane były przez Zespół ds. Rewitalizacji. W pierwszych konsultacjach dot. programu rewitalizacji w sumie wpłynęły 52 ankiety. Poniżej w formie wykresów przedstawiono najważniejsze wyniki konsultacji, m.in. wskazane przez mieszkańców główne problemy, z jakimi spotykają się na terenie gminy (można było wskazać więcej niż 1 odpowiedź).

Wykres 12. Problemy społeczne na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach

Problemy społeczne

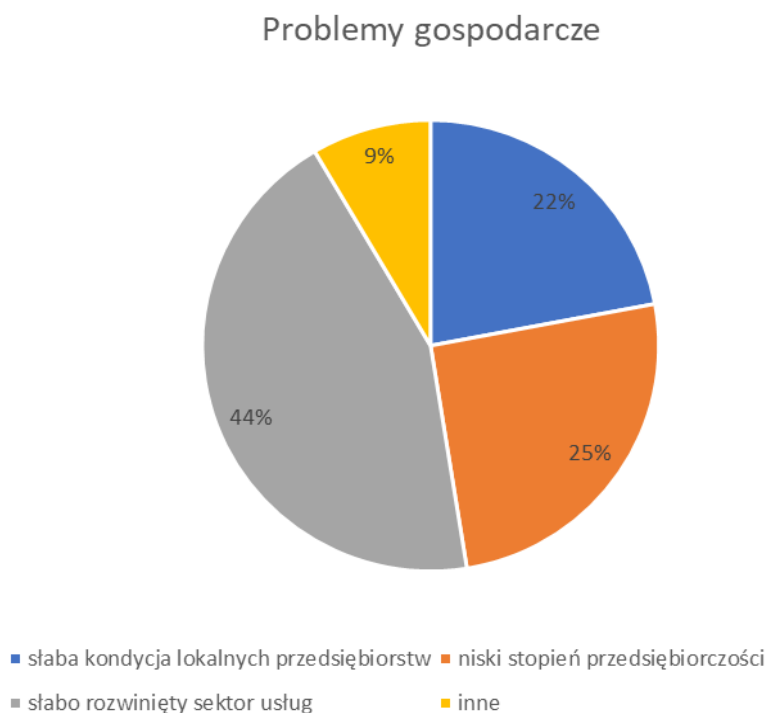

- przestępczość
- ubóstwo
- patologie społeczne
- niski poziom nauczania
- niski poziom aktywności społecznej
- mała liczba organizacji społecznych
- brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej
- nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej
- uzależnienie od pomocy społecznej
- niewystarczająco rozbudowana oferta spędzania wolnego czasu, w szczególności dla seniorów
- mała atrakcyjność obszaru dla młodszych pokoleń jako miejsca do życia
- rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym
- inne

Źródło: Opracowanie własne

Dane przedstawione na wykresie wykazują, że najczęściej wskazywane przez mieszkańców problemy społeczne to mała atrakcyjność obszaru dla młodszych pokoleń jako miejsca do życia (20%), niski poziom aktywności społecznej (15%), niewystarczająco rozbudowana oferta spędzania wolnego czasu, w szczególności dla seniorów (14%) i nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej (12.8%). Najrzadziej wskazywane odpowiedzi to brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej (1%), przestępczość (3%), rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym (4%) oraz niski poziom nauczania i ubóstwo (po 5%).

Wykres 13. Problemy gospodarcze na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach

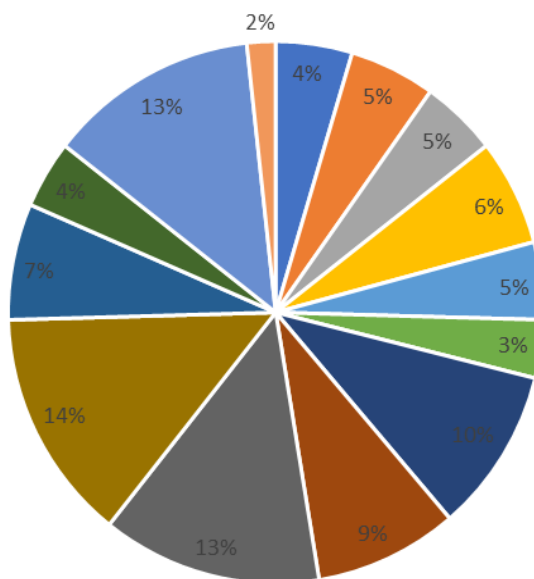

Źródło: Opracowanie własne

Według wyników ankiet, najpoważniejszy problem gospodarczy w Gminie stanowi słabo rozwinięty sektor usług, a najmniej poważny – słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

Wykres 14. Problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach

Problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalnych oraz techniczne

- niski standard środowiska
- zły stan powietrza
- zły stan zieleni
- zły stan wód
- brak dostępu do urzędzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej
- niewystarczająca dostępność budynków i przestrzeni dla osób niepełnosprawnych
- brak dostępu lub niska jakość usług zdrowotnych
- niski poziom usług komunikacji publicznej
- niska estetyka przestrzeni publicznych
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną
- zły stan techniczny budynków
- brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych
- niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- inne

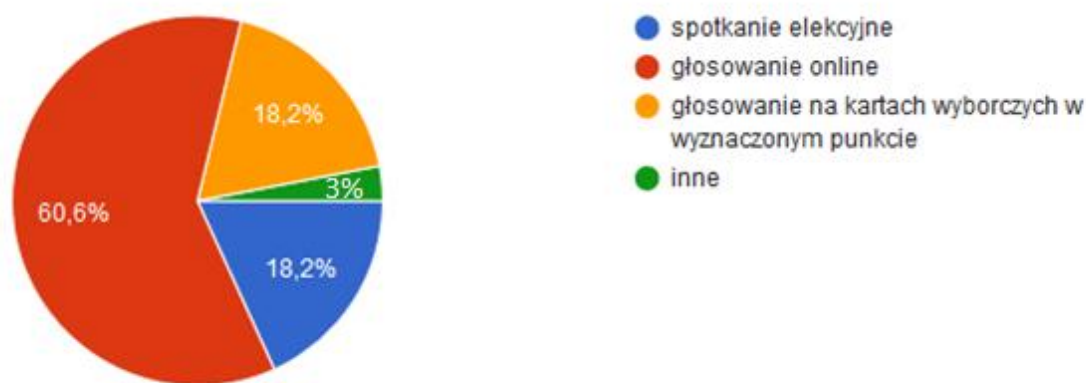
Źródło: Opracowanie własne

Wśród problemów środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych na terenie Gminy Pobiedziska wskazanych w ankietach, najwyraźniejsza jest kwestia niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę społeczną (14%), a także niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz niska estetyka przestrzeni publicznych (po 13%). Najrzadziej wskazywane problemy to zły stan powietrza (2%), niewystarczająca dostępność budynków i przestrzeni dla osób niepełnosprawnych (3%), niski standard środowiska oraz

brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych (po 4%).

Przedmiotem kolejnych konsultacji były zasady powołania i funkcjonowania Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. Konsultacje miały na celu zebranie od mieszkańców Gminy Pobiedziska uwag, opinii i propozycji. W odpowiedzi na przeprowadzone konsultacje spłynęły 33 ankiety, które dotyczyły przede wszystkim sposobu wybierania i zasad funkcjonowania ZRPR. Poniżej przedstawione zostały odpowiedzi udzielane przez mieszkańców w czasie konsultacji.

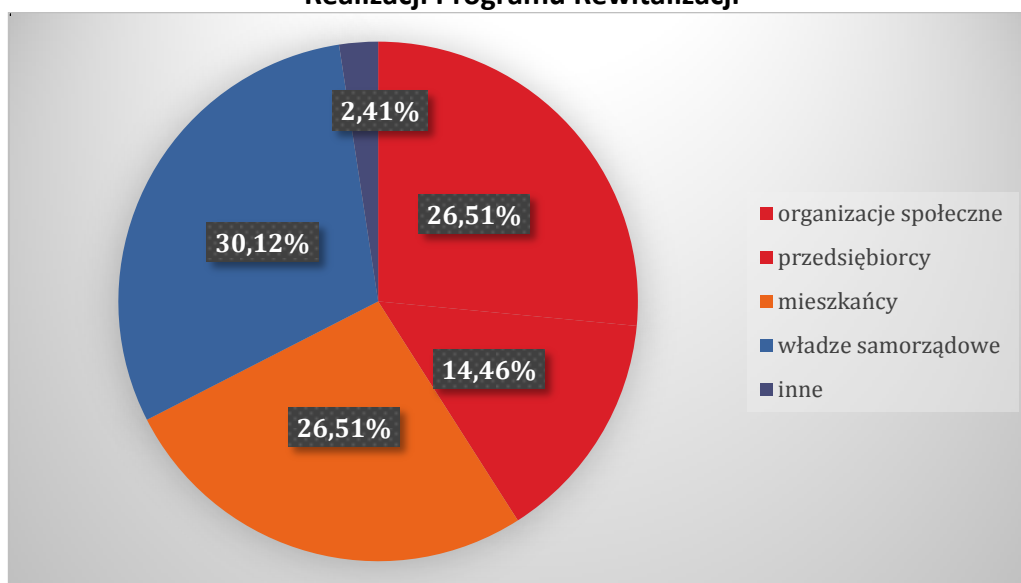
Wykres 15. W jaki sposób powinni być wybierani członkowie Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Zdecydowana większość mieszkańców biorących udział w ankiecie opowiedziała się za głosowaniem online jako pożądanym sposobem wyboru członków ZRPR.

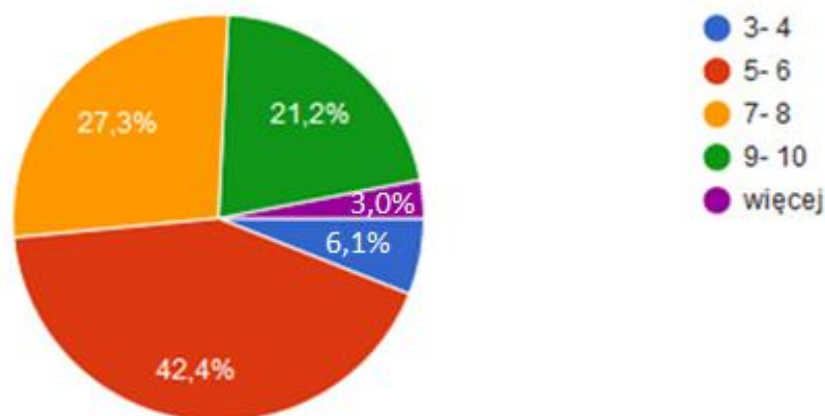
Wykres 16. Jakie grupy powinny reprezentować osoby wchodzący w skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Według większości mieszkańców, grupą reprezentowaną w ZRPR powinny być zwłaszcza władze samorządowe, a na kolejnych miejscach umieszczeni zostali sami mieszkańcy oraz organizacje samorządowe. Na kolejnej pozycji znajdują się przedsiębiorcy a następnie pozostałe grupy.

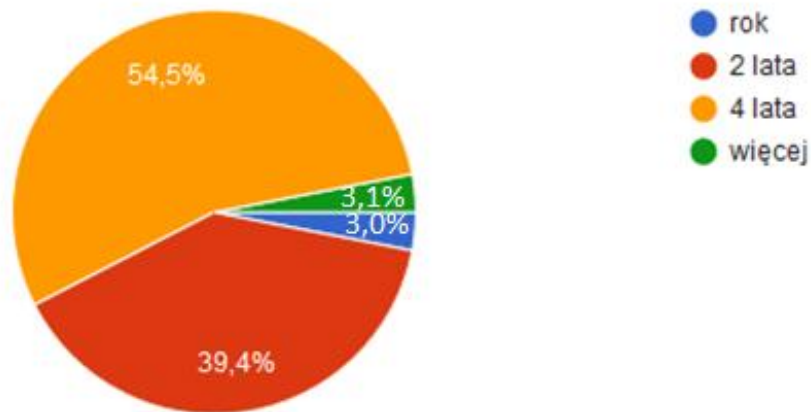
Wykres 17. Ile osób powinien liczyć Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

W opinii mieszkańców, ZRPR powinien liczyć od 5 do 6 osób. Niewielka liczba ankietowanych opowiedziała się za stosunkowo małym zespołem (3-4 osoby) oraz większym niż 10 osób.

Wykres 18. Ile lat powinna trwać kadencja Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Według większości mieszkańców, kadencja ZRPR powinna trwać 4 lata. Najmniejsze poparcie uzyskały opcje kadencji rocznej oraz kadencji trwającej dłużej niż 4 lata.

Partycypacja społeczna będzie również zagwarantowana na etapie monitorowania i ewaluacji LPR, która będzie realizowana poprzez działania Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. W jego skład wejdą przedstawiciele lokalnych władz samorządowych, ale także reprezentanci organizacji społecznych, mieszkańcy oraz przedsiębiorcy. Szczegółowo zasady powołania oraz kompetencje Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji zostały opisane w rozdziale 13 niniejszego opracowania.

Ponadto w celu zapewnienia współdecydowania oraz aktywnego uczestnictwa, jak największej liczby społeczeństwa, w działaniach rewitalizacyjnych przez cały okres wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o stanie zaawansowania realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie. Chcąc zagwarantować każdemu zainteresowanemu dostęp do aktualnych informacji i możliwość zgłaszania uwag

przewidywane są następujące formy informowania: strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta w Pobiedziskich, prasa lokalna, sprawozdania na zebraniach władz samorządowych z mieszkańcami, spotkania członków ZRPR z lokalną społecznością oraz potencjalnymi beneficjentami działań rewitalizacyjnych.

12.SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tabela 17. Projekty główne– harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu	Źródło finansowania				
				Środki publiczne				Środki prywatne
				EFS	EFRR	Inne	Środki z budżetu gminy	
1	2	5	6	7	8	9	10	
2018 - 2023	Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych	Gmina Pobiedziska	300 000,00 zł	0 zł	0 zł	150 000,00 zł	148 000,00 zł	2 000,00 zł
2018 – 2019	Rewitalizacja hali sportowej w Pobiedziskach przy ul. Różanej 4a	Gmina Pobiedziska	1 500 000,00 zł	0 zł	1 275 000,00 zł	0 zł	225 000,00 zł	0 zł
2018-2020	Aktywizacja społeczna mieszkańców sołectwa Główna	Gmina Pobiedziska	50 000,00 zł	0 zł	0 zł	42 500,00 zł	7 500,00 zł	0 zł
2018-2020	Organizacja zajęć dla seniorów	Gmina Pobiedziska	50 000, 00zł	0 zł	0 zł	42 500,00 zł	7 000,00 zł	500 zł

2018	Adaptacja i organizacja miejsca dziennego pobytu dla seniorów w budynku PKP w Pobiedziskach	Gmina Pobiedziska	250 000,00 zł	0 zł	212 500,00 zł	0 zł	37 500,00 zł	0 zł
2018	Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w m. Główna	Gmina Pobiedziska	300 000,00 zł	0 zł	2 550 00,00 zł	0 zł	45 000,00 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Projekty uzupełniające – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Termin realizacji projektu	Projekt	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu	Źródło finansowania					
				Środki publiczne					Środki prywatne
				EFS	EFRR	Inne	Środki z budżetu gminy		
1	2	5	6	7	8	9	10		
2018 – 2019	Rewitalizacja rynku w Pobiedziskach	Gmina Pobiedziska	3 000 000,00 zł	0 zł	2 550 000,00 zł	0 zł	450 000,00 zł	0 zł	
2017-2020	Poprawa dostępu do usług społecznych wspierających rodzinę i rodzinną pieczę zastępczą na terenie MOF Poznania	Gmina Pobiedziska/Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach	567 510,80 zł	539 079,31 zł	0 zł	0 zł	28 431,49 zł	0 zł	

2018-2020	Organizacja zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup społecznych	Gmina Pobiedziska	200 000,00 zł	170 000,00 zł	0 zł	0 zł	29 000,00 zł	1 000,00 zł
------------------	--	-------------------	---------------	---------------	------	------	--------------	-------------

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Źródła finansowania projektów z listy głównej i uzupełniającej

EFŚ	EFRR	Inne	Budżet gminy	Wkład prywatny	Razem
709 079,31 zł	4 292 500,00 zł	235 000,00 zł	977 431,49 zł	3 500,00 zł	6 217 510, 80 zł

Źródło: Opracowanie własne

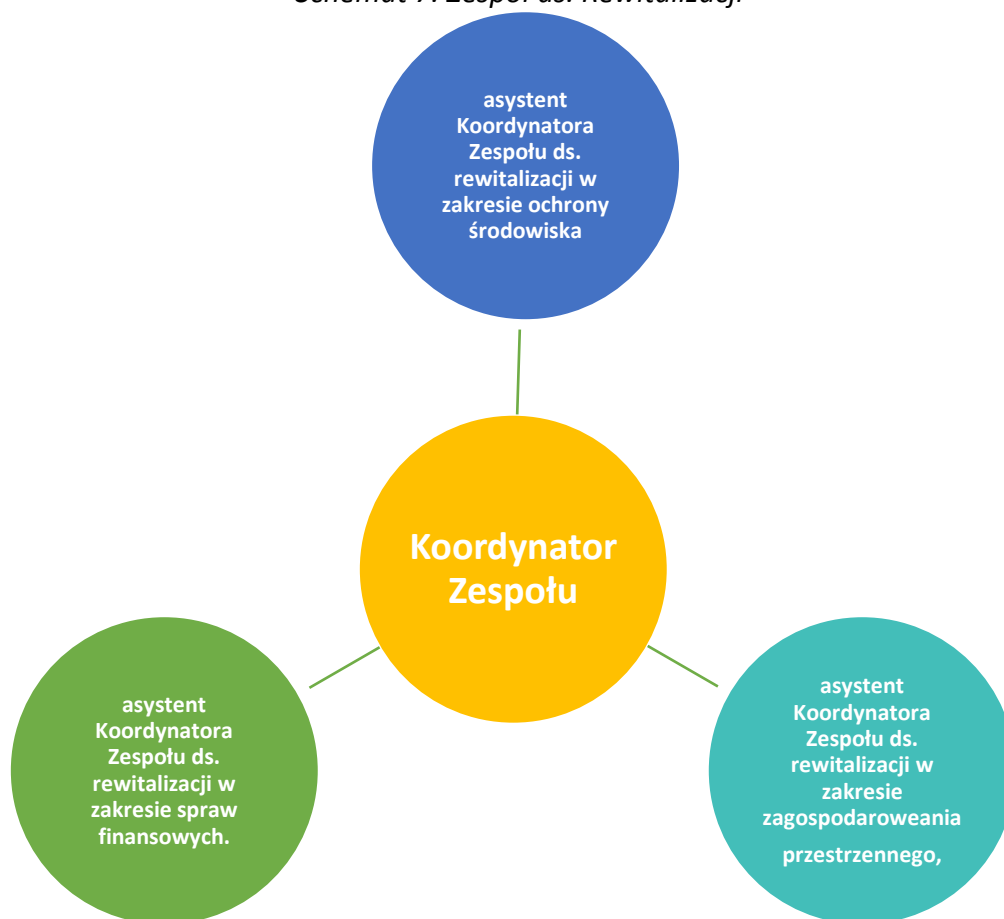
Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji będą finansowane z różnych źródeł wsparcia bez ryzyka tzw. „podwójnego dofinansowania”. W fazie planowania finansowania projektów rewitalizacyjnych uwzględniono możliwość skorzystania głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Finansowanie zostało dobrane w taki sposób, aby jak najefektywniej (według kryterium finansowego) zrealizować cele Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023. Projekty będą realizowane w oparciu o środki z budżetu gminy, wkład prywatny oraz pozyskane m.in. w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014 -2020.

13. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Rewitalizacja jest procesem złożonym, który poprzez swoje skomplikowanie wymaga szczególnych działań logistycznych związanych z nadzorowaniem realizacji zapisów Programu. W związku z tym Władze Samorządowe Gminy Pobiedziska tworząc program, zadbały o efektywny sposób materializacji zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji, wprowadzając odpowiednie narzędzia zarządzania.

Dlatego też na początkowych etapach tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023, powołano zarządzeniem Burmistrza Zespół ds. Rewitalizacji. Koordynator zespołu zarządzał, monitorował oraz korygował na bieżąco działanie zespołu.

Schemat 7. Zespół ds. Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Z chwilą ukazania się Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023 w Wykazie programów rewitalizacji Województwa Wielkopolskiego Zespół ds.

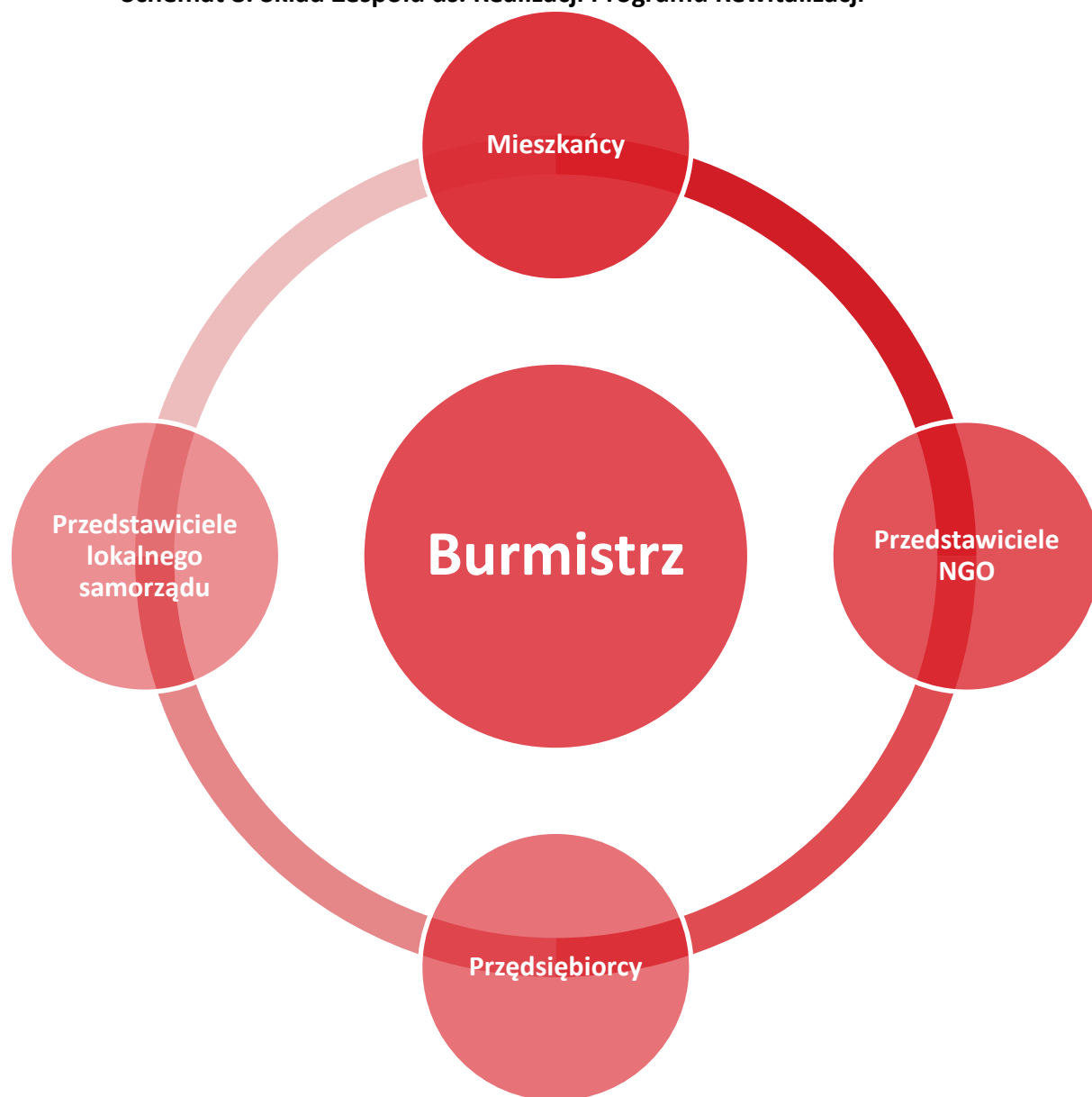
Rewitalizacji zostanie rozwiązany, a w jego miejsce zostanie powołany Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji (ZRPR). Nowo powołany organ będzie zajmował się przede wszystkim:

- a) monitoringiem stałym, koncentrującym się na nadzorowaniu wszelkich działań przyczyniających się do realizacji celów niniejszego dokumentu, a także nadzorowaniem harmonogramu czasowego oraz finansowego określonego we wcześniejszych pracach nad Lokalnym Programem Rewitalizacji,
- b) raportowaniem, w oparciu o konieczność sporządzania sprawozdania zawierającego informacje w zakresie wskaźników, które posłużyły do delimitacji OR (wraz z podaniem wartości aktualnej, wartości bazowej oraz wyjaśnieniem w przypadku, gdy analizowane wskaźniki stanu kryzysowego będą wskazywały na niską efektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych) co najmniej raz na 2 lata,
- c) koordynowaniem wszelkich prac wdrożeniowych związanych z realizacją przedsięwzięć opisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023,
- d) aktualizacją LPR w przypadku braku efektów związanych z realizacją przedsięwzięć, czy też zmieniającą się sytuacją na terenie gminy Pobiedziska,
- e) współpracą z beneficjentami Programu w celu podtrzymania dialogu i zapewnienia partycypacji społecznej na etapie realizacji procesu rewitalizacji na obszarze gminy Pobiedziska,
- f) poszukiwaniem danych potrzebnych do Sprawozdań oraz bieżącego monitoringu potwierdzających efekty realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- g) udziałem w pracach związanych z konstruowaniem co najmniej raz na dwa lata sprawozdań oceniających stopień zaawansowania realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- h) udziałem w spotkaniach partycypacyjnych z beneficjentami Lokalnego Programu Rewitalizacji podczas jego realizacji.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji zapewniające wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określi Burmistrz Pobiedzisk w drodze zarządzenia, najpóźniej 2 miesiące od ukazania się Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023 w Wykazie programów

rewitalizacji Województwa Wielkopolskiego. Podjęcie wspomnianego zarządzenia poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi, na których ustalono główne zasady powoływania członków ZRPR. Po wydaniu zarządzenia, poszczególni członkowie ZRPR zostaną powołani przez Burmistrza Pobiedzisk.

Schemat 8. Skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

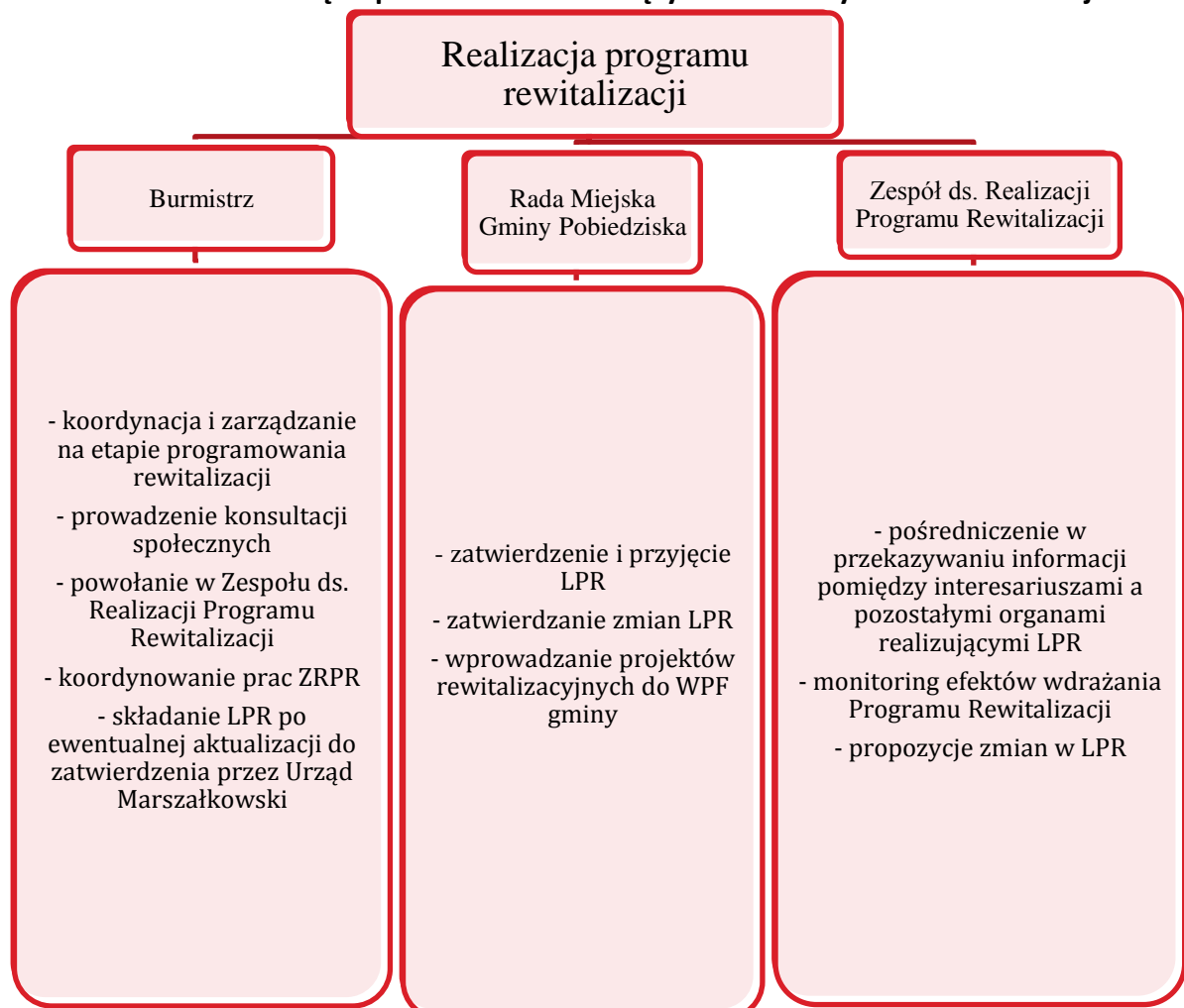
Wybór kandydatów na członków Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji zostanie poprzedzony zbieraniem kandydatur przez minimum 14 dni. Ogłoszenie dotyczące naboru zostanie zamieszczone na stronie internetowej gminy Pobiedziska oraz stronie Biuletynu

Informacji Publicznej Gminy. Wybór nastąpi w z góry określonym terminie w miejscu do tego przeznaczonym, a kandydaci zostaną wybrani większością głosów.

Realizacja założeń LPR pod względem instytucjonalnym prowadzona będzie przez następujące podmioty, które wspólnie zapewnią kompleksową realizację założeń LPR:

- **Burmistrz;**
- **Rada Miejska Gminy Pobiedziska;**
- **Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji (ZRPR).**

Schemat 9. Obowiązki podmiotów wchodzących w skład systemu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Proces koordynacji działań nad realizacją LPR zostanie zapewniony dzięki spotkaniom informacyjnym organizowanym przez głównego koordynatora Zespołu do spraw Realizacji Programu Rewitalizacji w terminach dogodnych dla wszystkich podmiotów współuczestniczących w procesie realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023.

członkowie ZRPR zostaną powołani przez Burmistrza Pobiedzisk. W skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji mogą zostać powołani m.in:

- reprezentanci lokalnego samorządu;
- reprezentanci organizacji społecznych (lokalnych stowarzyszeń, OSP, KGW, klubów sportowych);
- reprezentanci mieszkańców;
- reprezentanci lokalnych przedsiębiorców.

Monitoring postępów wdrażania założeń i realizacji celów LPR będzie odbywał się minimum raz na 2 lata. W ramach monitoringu będzie zapewniony udział grup interesariuszy (w tym osób/podmiotów, korzystających z wsparcia projektów w ramach LPR):

- 1) pośredni - przez przygotowywanie i opiniowanie przez ZRPR raportów z monitoringu/ewaluacji wdrażania LPR (w tym analiza założeń i realizacji wskaźników, budżetu, celów, projektów/działań) i udział ZRPR w wypracowywaniu optymalnych działań naprawczych/usprawniających wdrażanie LPR;
- 2) bezpośredni - przez:
 - a) aktywny udział w realizowanych projektach w ramach LPR,
 - b) udział w badaniach nt. wdrażania LPR (w tym zidentyfikowanych problemów):
 - badania ciągłe: formularz oceny wdrażania LPR dostępny dla chętnych cały czas na stronie internetowej gminy i w urzędzie miejskim,
 - badania okresowe (min. raz na 2 lata): ankieta internetowa/bezpośrednia, min. 1 wywiad fokusowy (miejsce spotkania dostosowane do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych; w godzinach, terminach i miejscu umożliwiającym udział m.in. osób pracujących, z całej gminy, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym).

W czasie przeprowadzania monitoringu ocenie będzie podlegać przede wszystkim:

- wpływ zrealizowanych przedsięwzięć na zdiagnozowane problemy społeczne na obszarze rewitalizacji poprzez analizę wskaźników;
- osiągnięte wskaźniki zakładane w programie rewitalizacji (tj. produktów i rezultatów);
- obieg przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań;
- wpływ i skuteczność zakończonych projektów rewitalizacyjnych, tj. ocena zadań zakończonych w ramach założonego celu i kierunku działania.

Istotne jest to, że głównym celem monitoringu jest dbałość o efektywność przebiegu całości procesu z uwzględnieniem realizacji założonych celów. Dlatego proces monitoringu przebiegać będzie wieloetapowo, w podziale na kilka głównych kategorii. Na poniższym schemacie zaprezentowano formy monitoringu, które zostaną wykorzystane w całym okresie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto zgodnie z zapisami „Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+”, zbiorczy system monitorowania programów rewitalizacji będzie odbywać się cyklicznie w okresach półrocznych po II kwartale (dane za całe I półrocze) i IV kwartale (dane za całe II półrocze).

Schemat 11. Płaszczyzny monitoringu i oceny wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023

Źródło: Opracowanie własne

Podmiot odpowiedzialny za monitoring

Do prac związanych z monitoringiem, zarówno finansowym, jaki i rzeczowym powołano Zespół do Spraw Realizacji Programu Rewitalizacji. Główną rolą tego zespołu, będzie tworzenie sprawozdań oraz dokonywanie cyklicznej oceny postępów realizacji i osiągnięcia wskaźników przez kolejne realizowane projekty.

Sposób pozyskiwania danych

Dane wchodzące w skład sprawozdań tworzonych w ramach monitoringu rzeczowego oraz finansowego będą zbierane analogicznie do danych wykorzystanych w procesie delimitacji

obszaru rewitalizacji. Dane monitoringu finansowego wchodzącego w skład sprawozdań co dwa lata, będą bazować na podstawie kosztorysów powykonawczych. Część obejmująca monitoring rzeczowy będzie opierać się na danych ze stron Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy i Miasta w Pobiedziskach.

Sprawozdawczość

Podstawą monitoringu będą sprawozdania tworzone przez Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. Będą one bazować na analizie realizacji założeń finansowych określonych dokładnie w rozdziale 12. Szacunkowe ramy finansowe, oraz realizacji założeń rzeczowych polegających na badaniu mierników sytuacji kryzysowych wykorzystanych w procesie delimitacji.

Partycypacja społeczna będzie również zagwarantowana na etapie monitorowania i ewaluacji LPR, która będzie realizowana poprzez działania Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. W jego skład wejdą przedstawiciele lokalnych władz samorządowych, ale także reprezentanci organizacji społecznych, mieszkańcy oraz przedsiębiorcy.

Zmiana założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji lub aktualizacja dokumentu, jest narzędziem wspomagającym twórców Programu, oraz jego beneficjentów w celu zrealizowania celów dokumentu. W przypadku ewentualnej konieczności aktualizacji LPR - w uzasadnionych przypadkach, w tym na bazie wyników monitoringu/ewaluacji, LPR może być zaktualizowany na wniosek:

- Burmistrza;
- 2/3 członków Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji;
- min. 200 przedstawicieli obszaru rewitalizacji, którzy wyjdą z inicjatywą dotyczącą aktualizacji Programu Rewitalizacji.

15. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Opracowany Lokalny Program Rewitalizacji stanowi instrument realizacji założeń Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku: Wielkopolska 2020 poprzez wykorzystanie m.in. środków unijnych, w tym środków z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

Przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2016 poz. 353) określają jakie dokumenty wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Są to dokumenty określone w art. 46. pkt 2 tj. dotyczące „polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Lokalny Program Rewitalizacji w okresie programowania 2014-2020 będzie stanowić instrument realizacji założeń Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku: Wielkopolska 2020 poprzez wykorzystanie m.in. środków unijnych, w tym środków z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 oraz dotyczy wyłącznie niewielkich modyfikacji tego dokumentu.

Z uwagi na powyższe zarówno Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu (pismo DN-NS.9012.1.1533.2017 z dnia 12.10.2017 r.) jak i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo WOO-III.410.844.2017.AM.3 z dnia 15.11.2017 r.) uzgodnili odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016 – 2023.

SPIS MAP

Mapa 1. Położenie Gminy Pobiedziska w powiecie poznańskim	30
Mapa 2. Gmina Pobiedziska	31
Mapa 3. Schemat szlaków rowerowych - Puszcza Zielonka.....	54
Mapa 4. Szlaki Nordic Walking na terenie Gminy Pobiedziska	55
Mapa 5. Gmina Pobiedziska z wyszczególnionymi sołectwami oraz miastem	59
Mapa 6. Podział miasta Pobiedziska na obszary	59
Mapa 7. Mapa obszaru zdegradowanego Gminy Pobiedziska	65

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1. Kościół p.w. Św. Michała Archanioła w Pobiedziskach.....	47
Fotografia 2. Rynek miejski w Pobiedziskach.....	48
Fotografia 3. Pałac w Krześlicach	49
Fotografia 4. Pałac - willa neobarokowa w Pomarzanowicach.....	50
Fotografia 5. Dwór we Wronczynie.....	50
Fotografia 6. Drewniana dzwonnica we Wronczynie.....	51
Fotografia 7. Kościół p.w. Św. Katarzyny w Węglewie	52

SPIS SCHEMATÓW

Schemat 1. Ustawa o rewitalizacji vs. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 – charakter.....	5
Schemat 2. Klasyfikacja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej.....	9
Schemat 3. Wizja stanu obszaru rewitalizacji	77
Schemat 4. Cel główny i kierunki działań	79
Schemat 5. Miejsce realizacji projektów rewitalizacyjnych	89
Schemat 6. Działania w ramach partycypacji społecznej.....	94
Schemat 7. Zespół ds. Rewitalizacji.....	105
Schemat 8. Skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji	107
Schemat 9. Obowiązki podmiotów wchodzących w skład systemu rewitalizacji	108
Schemat 10. Mechanizm działań dotyczących monitorowania realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	110
Schemat 11. Płaszczyzny monitoringu i oceny wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Pobiedziska na lata 2016-2023	112

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane podstawowe	30
Tabela 2. Struktura bezrobotnych w gminie Pobiedziska w latach 2013 - 2016	38
Tabela 3. Informacje o edukacji w gminie Pobiedziska w latach 2013 - 2016.....	40
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.....	42
Tabela 5. Wskaźniki delimitacji sfery społecznej dla Gminy Pobiedziska	61
Tabela 6. Wskaźniki delimitacji sfer pozaspółecznych dla Gminy Pobiedziska.....	62
Tabela 7. Powierzchnia oraz ludność wyznaczonego obszaru rewitalizacji.....	68
Tabela 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym	70
Tabela 9. Bezrobocie na obszarze rewitalizacji	71

Tabela 10. Pomoc społeczna na obszarze rewitalizacji	71
Tabela 11. Podmioty gospodarcze	72
Tabela 12. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji Gminy Pobiedziska	75
Tabela 13. Lista projektów głównych.....	83
Tabela 14. Lista projektów uzupełniających	86
Tabela 15. Projekty zrealizowane w perspektywie 2007 – 2013	89
Tabela 16. Sfery oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych	91
Tabela 17. Projekty główne– harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	102
Tabela 18. Projekty uzupełniające – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	103
Tabela 19. Źródła finansowania projektów z listy głównej i uzupełniającej	104

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba Ludności w Gminie Pobiedziska w latach 2006 – 2016 według faktycznego miejsca zamieszkania	32
Wykres 2: Podział ludności zamieszkującej Gminę Pobiedziska wg grup wiekowych.....	33
Wykres 3. Ludność w Gminie Pobiedziska w latach 2011 - 2016.....	34
Wykres 4. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2011 – 2016	35
Wykres 5. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.....	36
Wykres 6. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Pobiedziska	38
Wykres 7. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011 - 2016.....	39
Wykres 8. Poziom wykształcenia w gminie Pobiedziska w roku 2011.....	41
Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2011 - 2015.....	42
Wykres 10. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Pobiedziska wg wielkości zatrudnienia w 2016 r.	43
Wykres 11. Inwentaryzacja emisji CO ₂ w Gminie Pobiedziska w roku 2010 i 2013 wg sektorów.....	73
Wykres 12. Problemy społeczne na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach	95
Wykres 13. Problemy gospodarcze na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach ...	96
Wykres 14. Problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne na terenie Gminy Pobiedziska wskazane w ankietach	96
Wykres 15. W jaki sposób powinni być wybierani członkowie Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji.....	98
Wykres 16. Jakie grupy powinny reprezentować osoby wchodzący w skład Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji	99
Wykres 17. Ile osób powinien liczyć Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji.....	99
Wykres 18. Ile lat powinna trwać kadencja Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji ..	100

Uzasadnienie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 - 2023 jest dokumentem, na potrzeby którego przeprowadzono analizę sytuacji w gminie Pobiedziska. Efektem tych prac było wyznaczenie obszaru, na którym występują czynniki zakłócające rozwój, gdzie pojawiają się liczne problemy natury społecznej, a stan techniczny infrastruktury publicznej nie jest zadowalający. Niniejszy dokument został opracowany by przeciwdziałać występującym na obszarze zdegradowanym negatywnym zjawiskom.

Program opracowany został w oparciu o „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. To na nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach mogą być realizowane z wykorzystaniem środków unijnych (EFRR, EFS, EFRROW) oraz innych środków publicznych oraz prywatnych. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji ma pozwolić rozwiązać zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Mając powyższe na uwadze, uzasadnione jest podjęcie niniejszej uchwały dotyczącej przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pobiedziska na lata 2016 - 2023.